

Napút-füzetek

96.

Stanczik-Starecz Ervin

Hajónapló

Homérosz szerint a távoli nyugaton, a szicíliai Peloron-foknál, a tengerből kiemelkedő sziklánál tátongó szakadéknapi el napjában háromszor a tenger vizét, s háromszor ismét kiokádja. Szemben magasodik egy másik szikla, melynek üregében a tengeri szörny, Scylla tanyázik. A hajóst, kinek a kettő között kell áthajóznia, mindkét veszély fenyegeti.

Hajónapló

Kétévi keresetem éppen elegendő volt az utazáshoz, de a hajón kiderült, mégsem. A gazdasági Hübelebela elvett tőlem ezer dongot, átváltotta sékelre, majd pezóra, s ekkor már csupán 640 dongot ért a pénzem. Munkát kellett vállaltanom a Nova Terrán. Hübelebela méltányosságából, amiért meglopott, kinevezett a negyedik emelet lingvisztikai összekötőjének, mivel három nyelvet, a spanyolt, a portugált és mindenek urát, az angolt kvartyogtam oly szinten, hogy: „Tehe-tek a Margaréta koktéljába örölt fahéjat, jeget és hat csepp korianderolajat?” Egyébként a szolgálati szabályzat szerint kellett eljárni mindenkor.

Indulás előtt néhány órával a kikeményítőzőtt, élesre vasalt, parfümös tisztigárda előtt eligazítást tartottak a hétemeletes luxushajó százhusz főszolgálatos személyzetének. Miszerint: „Az emeletek között kizárólag parancsra lehet közlekedni! Minden emelet külön világ! A sivatagi róka sem vágyik a dzsungelbe! A szolgálati út betartása kötelező!” Továbbá: „A féleszű vendég, szájtáti utas, prakticista turista, kéjgőzű milliomos, életunt honahagyott, depressziós különc, a fedélzeteken szédelő, kísérletező óceánkutató, a dühödt nyugdíjas világutazó, az utómenőt is végigzabáló hedonista és a nihilista ‘folyton úton lévő’ majdnem istenként kezelendő! Ki kell találni még a gondolatukat is! Nincs helye sem erkölcsi, sem elvi, sem más természetű kifogásnak! A Kapitányt senki nem láthatja, senki nem üzenhet neki! A közvetlen főnökük: életük irányítója!” Bénultan állt az egész kompánia. Félelmetes csend támadt.

– Megállapítom, hogy kérdésük nincs. Takarodjanak a körletükbe! Látni sem bírom magukat! – fejezte be mondandóját a Nova Terra ismeretlen nevű, rangú, beosztású tisztje.

A 404-es kabint kaptam meg, ahol matracokat és borosrekeszeket tároltak.

– Nem lesz ez mindig így – bátorított a Negyedik Emelet Ura, közvetlen főnököm, aki ulánbátori illetőségű volt, s napjában többször elmagyarázta, hogy szülővárosának neve mongolul annyit tesz: bátor vörös harcos. Valamint arról is szívesen beszélt, hogy Kína és Oroszország képtelen bekebelezni a rettenthetetlen Kán birodalmát, mivel Külső- és Belső-Mongólia a láthatatlan égi erők gerince. A Góbi sivatagban több száz nyírfakéreg tekercset találtak írásjegyekkel teleróva. A tibeti szerzetesek megfektették jelentésüket, s azt ajánlották a Kán utódjának, hogy 100 millió éve élt élőlények koponyáiba rejtsek el, mert az emberiség korántsem nőtt fel az írások értelmének befogadására. – Ő egyébként Erdenetből származik, a Tesz folyó partjáról. Hogy miért költözött Ulánbátorba, ne is kérdezzem, lenne miről mesélnie.

Zavaros-nyájas bőbeszédűségét silány összehasonlító nyelvészeti tudásom igazságaival próbáltam viszonzni. Elmondtam, hogy a bátor szó ugyanazt jelenti magyarul, mint mongol nyelven, s furcsa, különös és meglepő erdeneti eredete, arról nem is beszélve, hogy a Tesz folyó a leggyakoribb magyar igét hordozza a nevében. A mongol, megmámorosodva rokonságunk nyelvi bizonyítékaitól, fölugrott, s pillanatok múlva nagy üvegpalackkal tért vissza.

– Ülmer! – mutatott rá diadalmasan, de erre a szóra nem találtam hirtelenjében magyar nyelvi párhuzamot.

Ennek ellenére megittunk több mint két liter erősen erjedt kumiszt. Nehezemre esett elmondani, hogy a nomád magyarok börtömlőből ugyanezt az italt kortyolgatták, de az utolsó pohár előtt ünnepélyesen fölálltam, s kijelentettem, hogy ez nem más, mint kancatej, amit a magyarok találtak föl. Főnököm kissé ingatta a fejét, de továbbra is joviálisan mosolygott. Ez olaj volt a tűzre. Kifejtettem azon elméletemet is, hogy őseink a Tarim-medencében éltek az idők kezdetén, nyíllövésnyire Urumcsitól (ami örömet jelent egyébként), Dzsungária fővárosától. És valamennyi őstörténet-kutató vak, ha képtelen együtt látni történelmet, vallást, kultúrát, őselegendát!

Némileg elaléltam széles ívű szónoklatomtól. A kumisz utolsó kortyait nyeldekeltük, amikor főnököm bizalmasan magához vont, s szinte teljesen kijózanodva szólt hozzám.

– A negyedik emelet teljhatalmú ura vagyok. El kell mondanom a titkomat, de ha elárulsz, az óceánban találd magad.

– Akkor inkább ne mondja – vágtam közbe.

Fölállt a mongol, megragadta a vállam, s eszeveszettül cibálni kezdett, közben ordított.

– Valakivel megosztom, különben beleőrülök! S te leszel ez a valaki! (Megadóan bólintottam, s amennyire tőlem tellett, figyeltem.)

– A Nova Terrán utazik a nyolcéves fiam is. Nincsenek papírai. Azért nem kaphatott úti okmányokat, mert súlyos beteg. Az anyja korán meghalt, így ott-hon sem maradhatott. Másfél éves kora óta potyautas.

– Mi baja a fiúnak?

Mörön, a mongol meglazította kissé nyakkendőjét, amely egyébként teljesen nevetségessé tette.

– Nem egyszerű eset. Az orvostudomány Nionnál tapasztalta először, ezért is nevezték el nionizmusnak. A szindróma rendkívül összetett. Főként a pszichés elváltozások szembetűnőek. Remek társalkodó a fiam, innen indul el minden baj. Akivel beszélgetésbe elegyedik, arra erős vágyakozás tör a láthatatlan dolgok iránt. Persze ez sem biztos. Tény, hogy akivel Nion szót vált, méla-kórossá válik; folyvást az eget vagy az óceánt bámulja, s a kívülállók számára érthetetlen dolgokról beszél. Érdekessége az efféle párbeszédeknek, hogy az embernek az a benyomása, ők ketten tökéletesen értik egymást, sőt kitűnően érzik magukat. Nevetgélnek, dudorásznak, teljesen fölszabadultak.

– Nem értem – szóltam közbe udvariasan –, mintha két egymást kizáró dologról lenne szó. Melankolikus bávatagság s kitörő vidámság...?

Mörön türelmetlenül intett.

– Hol ez, hol az. Gondolom, befolyásolja, hogy kivel és hol társalog Nion. Mindez feltételezés. Az orvosok sem tudnak többet.

– Bocsásson meg, mintha azt mondta volna, hogy másfél évesen került a fia a hajóra...

– Tudom, mit akar kérdezni. Elfelejtettem megemlíteni, hogy Nion hiperverbális képességgel rendelkezik. Csecsemőkorában már folyékonyan, tisztán beszélt.

Csodálkozásomban fölemelkedtem a székről.

– Ilyesmiről soha nem hallottam.

– Üljön le, összekötő – nyomott vissza a helyemre Mörön. – A nionizmusról talán hallott?!

Nagy levegőt vettem, s már én sem éreztem a kumisz hatását.

– Legyünk tárgyilagosságok. A mélabú és a vidám fecsegés önmagában természetes emberi megnyilvánulás. Úgy értem, egyszer hopp, másszor kopp. Megesik, még ha Nion miatt kerül is a másik ember ilyen állapotba, miért minősítik ezt súlyos kórnak az orvosok? Erős egyéniség a fia.

– Ragályos nyavalya, értse meg! – gesztikulált dühösen a mongol. – Elmesélem, mi történt velünk tavaly Puerto Ricóban, ahol két napra kikötöttünk. Úgy látom, csak példázatokból ért. Niont kicsempészttem a hajóról, hogy lássa a szárazföldi életet is. Előre figyelmeztettem, senkihez sem szólhat. Egy csendes, elegáns kínai étterembe vittem vacsorázni, ahol nem illik az embereknek egymással beszélgetni. Különös felszolgáló tette elénk az étlapot. Az arca vörös volt és reszketett az idegességtől, ugyanakkor minden erejével uralkodni próbált magán, s ettől igen mély benyomást tett rám. Nion soha nem eszik húst. Párolt zöldségféléből és gyümölcsből válogatta össze a vacsoráját. Ennek a pincér annyira megörült, hogy elmondta, ugyanezt szokta vasárnaponként a családjának főzni, s ne haragudjunk, amiért eddig nem mosolygott ránk, utál panaszkodni, de bizonyos nézeteltérése támadt a főnökével, mert hisz őt felszolgálónak alkalmazta, mégis Paj-sit síkál és Csi-naj-hut fényesít, ráadásul kényszerítik a konyhában a Hasuahra viselésére, pedig ez csak a szakácsoknak van előírva. Beszélt Pen-toj tartományról is, szülőföldjéről, ahol a bambuszrügyek színéből megjósolható, hogy mekkora zsákmánnyal térnek meg a halászok, s hogy majd rövidesen ő is hazajut. Reggeltől estig a barátaival fog diskurálni, és megfőzi mindegyikük kedvenc ételét, miközben a Sárga-folyó méltóságteljes hömpölygésében gyönyörködik.

Mörön szúrósan rám nézett.

– Száz évig sem találná ki, mi történt ekkor.

Ráztam a fejem.

– A pincér vékony hangon, mint az eunuchok, kornyikálni kezdett, s groteszk tánclépéseket tett. A fiam pedig megköszönte mindazt, amit összehordott a kínai félnótás, s mindketten könnyesre nevettek magukat. Én villámütötten bámultam őket. A tulajdonos persze meghallotta a hangoskodást, s az asztalunkhoz futott hajbókolva. Megkérdezte, történt-e valami kellemetlenség. Válaszoltam volna, de Nion megelőzött: „Máskor is eljövünk, mert remek a választék, és udvarias a kiszolgálás.” Ezt merészelte válaszolni. Vacsora után kikísért minket a felszolgáló, és felajánlotta, elmond nekünk egy Tang-korszakbéli verset, amelyet ismeretlen vándor gyógyfüves ember írhatott sok évszázada. Mindezt csupán azért teszi, hogy ne felejtsük el őt. Be kell vallanom, hogy bólintottam, de csak azért, hogy minél előbb szabaduljunk ettől a kergebolondtól.

Nion egyszeri hallás után fújta a költeményt. Most elmondom. Tökéletes illusztrációja az eseményeknek:

„Futó felhő: a fátyla. Nyíló virág: az arca. / Sújt a tavaszi szél kardja, dús harmat smaragdja. / Nem tör a szív magasra, a jáde-hegytetőre, / Már dől a hold a földre, dől a jáspis-teraszra.”

– Ön szerint van ennek értelme?

– Gyönyörű vers – suttoztam.

A Negyedik Emelet Ura fölugrott, s rohangálni kezdett körbe-körbe a kabinomban.

– Azt hittem, értelmes, józan gondolkodású ember! – állt meg hirtelen, s gyér kecskeszakállát kétágú fonattá pödörte össze rövid, kövér ujjával.

– Ha Niont kiengedném egyedül az emberek közé, akár csak egy napra, rövid időn belül felháborodott sokaság követelné zárt intézetbe csuktatását. Botrány botrányt követne. Nem engedhetem ki!

– Hol a fiú?

– A negyedik emelet tűzoltószertárában. Rajtam kívül kizárólag ön tud erről. – emelte fel figyelmeztetően a mutatóujját.

Majd szétszakított a belső feszültség. A kajütablakhoz léptem, s végigfuttattam tekintetem az óriási, fényben úszó víztükrön. Megéreztem a csendben fodrozódó óceán feletti békét. Kiürült belőlem a zavar.

– A Puerto Ricó-i eset számomra mást jelent, mint önnek – fordultam Mörrönhöz. – A kínai étterem pincére megnyugodott, elfelejtette sérelmét, elfogadta a megaláztatást, s később együtt örvendeztek Nionnal. Önfeledten kacagtak.

– Összekötő, valamit elfelejt. Egyetlen szót sem váltottak egymással. A kínai összehordott tücsköt-bogarat, s a fiam bólintott. Ezt követte az eufória.

– Ezek szerint nem a fia szavai indítják el a változást...

– Empátia nélküli okoskodás! – csattant fel Mörrön. – Ha beszél, még súlyosabbá válik a helyzet. Igaz, nem értheti mindezt – mentett föl. – Nion betegsége akkor is fertőző, ha beszélek róla valakinek. A legjobb barátom Mongóliában, aki hatalmas bútorgyár tulajdonosa volt, kétszer látogatta meg a fiam, s aztán fölvonult a hegyekbe remetéskedni. Barátom – mondta fásultan az apa –, maga csak a jéghegy csúcsát láthatja. Nem is gondoltam, hogy fölfogta ezt az egész szörnyűséget. Egyszerűen magát választottam ki, lelki könnyebbülésre. Ennyi elég. Temesse el magában mélyen, amit hallott. Most pedig lásson munkához – keményítette meg szívét a Negyedik Emelet Ura. – A lelkiismeretes munka a legjobb gyógyszer a nionizmus ellen. A feladatai a következők: a harmadik szint tízes kabinjába kopogjon be, udvariasan hajoljon meg, és mondja portugálul: „Jelenleg nincs, uram, de rögvést értesítjük, ha megérkezik.” Az ötödik emeleten egyszerű lesz a dolga. A huszonnégyesbe halkan beszél angolul, kanadai akcentusban: „Négy óra harmincháromkor kel a nap.” A nyolcas luxuskabin hátsó bejáratának ajtaját pontban fél tízkor nyissa résnyire, hogy a folyosóvilágítás zöld fénye beszüremkedjen. Ennyi. Mára végeztem.

Mörrön rám csapta a 404-es ajtaját. Viharba kerültünk. Irdatlan hullámok verték a Nova Terra oldalát. A kedves vendégek nem ittak, nem ettek, csak hánytak. Búzlott a luxushajó. A takarítók rendületlenül dolgoztak. Napok teltek el anélkül, hogy bármiféle parancsot kaptam volna. A kis, kerek ablakon át bámultam időtlenségbe zárva a hullámokat, amint megjelennek fekete falként a

---

---

látóhatáron, fenyegető sebességgel közelednek, aztán ránk zuhannak iszonyú robajjal, majd újra beleolvadnak a végtelen nagy rángó-ziháló óceánba.

Az ötödik nap, mikor a magány, az éhség meg a tengeribetegség leírhatatlan testi-lelki elegye kiűzött a kabinomból, Nion jutott elsőként eszembe, s rögtön a mongol fenyegetőzése is. Erős vágy fogott el, hogy lássam a fiúcskát. Hátamat a folyosó hideg vasfalához szorítva lopództam előre, reménykedve, hogy egyetlen kajüt ajtaja sem nyílik meg.

Pár méterre lehettem a tűzoltószertártól, mikor a hátam mögül kéjesen magabiztos hang állított meg.

– Azonnal hozzon két üveg francia konyakot!

Némileg megnyugodtam, mert nem Mörönbe botlottam. Magas, potrohos, villogó tekintetű kreol férfi intett felém. Ijesztően zilált volt sűrű, fekete haja és szakállja. A szmokingja viszont kifogástalanul feszült rajta.

– Igyekezzen, maga kis ázalék! Ezt az átkozott vihart csak konyakkal tudom elviselni.

A Nagy Bárba kellett eljutnom, ahol soha nem jártam, hiszen oda a szobapincéreket küldték. Beszálltam az óriás étellift személyzeti részébe, ahogy azt a szabályzat előírja, s fölemelkedtem az Érinthetetlenek birodalmába. Itt kizárólag a szervizfolyosón közlekedhettem. A Nagy Bárba hátulról jutottam be. Az Italmester delejző tekintete fogadott.

– Milyen megbízással jött? Mondja, aztán takarodjon innen! – sziszegte halkan.

– A 466-os vendég két üveg francia konyakot kér – válaszoltam bátortalanul.

– Halkabban, szerencsétlen! – pislantott a háta mögé. – Tele vagyunk vendégekkel.

– De hisz senkit sem látok – néztem rá naivan.

– Őrült! Azt gondolta, hogy a magaféléket a legkényesebb utasaink közé engedik?

A csillogó üvegpolicokon megszámlálhatatlan palack sorakozott. Amint körbenéztem, rájöttem magam is, hogy valójában csupán egy exkluzív raktárba csöppentem, ahol csak az Italmesternek van asztala és kényelmes széke.

– Ha jól tudom, lingviztikai összekötő, és nem szobapincér – förmedt rám.

Széttártam a kezem. Az Italmester fintorogva levett két üveget a polcról, s az asztalra helyezte. Finom mozdulatokkal letörölgette róluk a port, melyet kizárólag csak ő látott.

– Itt van, tegye a kötelességét! – utasított.

Elindultam az asztal felé, de megállított.

– Csak szobapincér szolgálhat föl. Előírás – jelentette ki szárazon.

Tanácsstalanul néztem rá. Az Italmester lassan maga elé húzta a telefont, s alig-alig hallhatóan Mörönt kérte.

– Beleavatkozott más munkakörébe. A magam részéről előírás szerint jártam el.

Gúnyos mosollyal az arcán átnyújtotta a telefonkagylót.

– A 466-os vendég parancsára cselekedtem, hisz a szabályzat... – mentegézttem. Levegőt sem hagyott venni a mongol.

– Oldja meg a helyzetet szabálysértés nélkül. Végeztem – csapta le a telefont.

Beszálltam az itallal a liftbe. Magamra zártam, s jó ideig nem indítottam el. A megalázottság ismerős volt, nem is bántott, csak a gyávaságom. Világos, hogy egymásnak ellentmondó parancsokat képtelenség teljesíteni. Akkor mit akarnak? Nézzük – higgadtam le –, miképp kerültem kutyaszorítóba. Igen, Nionhoz próbáltam eljutni. Hogy érezheti magát az a csöpp fiú hónapokon át bezárva? Szinte egész életében rabként az óceánon hányódott. Az én sorsom könnyű lebegés az övéhez képest. Villanásnyi időre mintha megértettem volna, hogy Florsitát és Niont valami elszakíthatatlan köti össze.

Ebben a pillanatban hatalmasat nyekkent a Nova Terra. Oldalba kaphatta egy hullám. A konyakos üvegek ezernyi darabra törtek a rézpadlón. A felvonó oldalfalán feküdtem hason az összevissza csordogáló konyakban. Nehezen nyerte vissza egyensúlyát a hajó. E furcsa helyzetben találtam rá a megoldásra. Lassan, amint a Nova Terra is visszanyerte függőleges állását, lecsúsztam a padlóra, megnyomtam a négyes gombot, majd hívtam a takarítókat, akik másodpercek alatt rendet teremtettek.

A 466-os vendég türelmetlenül gesztikulálva magyarázott Mörönnek. A semmibe nézve nyugodtan elmentem mellettük, akár egy tisztelt utazóvendég, s magamra zártam kabinom ajtaját.

Este hét órakeresztényen kopogtak. Nem érdekelt az sem, ha rögtön bilincsbe vernek, s a hajófenékre kerülök.

– Tessék! – szóltam közönyös hangon, s kényelmesen végignyújtóztam a matracomon.

A szobapincér halkán köszönt. Vacsorát tölt be zsúrkocsin.

– Engedelmével, üzenetet is hoztam.

Átnyújtott egy borítékot. Mörön írt nekem, megismertem pecsétgyűrűjének lenyomatát.

„Mélyen tisztelt Uram! A mai napon Ön új beosztást kapott a Kapitányunktól. Rangban a Nova Terra második embere: Átkelési Szárnysegéd. Sok sikert kíván a Negyedik Emelet Ura! Utóirat: Kérem megtisztelő diszkrécióját N.-nel kapcsolatban.”

Nem sokkal az után, hogy hírt kaptam kinevezésemről, kellemes testi nyugalom szállt rám. Elmúlt a szorongás, az émelygés. A kajütblakon át, a felkelő hold fényében megpillantottam az elcsendesült tengert. Miért éppen most békélt meg a végtelen víz? Erre a kérdésre éppúgy nem találhattam választ, mint előléptetésemre. Tervek cikáztak agyamban Nion kiszabadítására. A hosszú tépelődéstől elcsigázódtam. Álmomban találkoztam Mörönrel, s lehordtam a sárga földig. Ébredéskor már nem emlékeztem, hogy miért. A tegnap esti, váratlanul érkezett vacsorához hozzá sem nyúltam. Nézem a pompás ételeket és a csillogó evőeszközöket, s különös bódultság vett erőt rajtam. Rávettem magam a sonkára, a hideg sültre, sajtokra, gyümölcsökre. Silány koszthoz szokott gyomrom hamar megfájdult a zabálástól. A termoszból forró zöld teát öntöttem a csészébe, s följavítottam fehér rummal. Ez helyrehozott, sőt ismét föltámadt az étvágyam. Tovább faltam, és üvegből ittam hozzá a rumot. Végül leterített a féktelen eszem-iszom. Hanyatt vettem magam az ócska matracon, s lihegve, ostobán a mennyezetet bámultam. Amikor kinyitottam a szemem, magas, vékony, beteges arcú férfi állt előttem. Testtartásából ítélve régóta várta a percet, hogy beszéljen velem.

– Uram, az ön szállása a 704-es luxuskabin. A Kapitány minél előbb látni szeretné. Természetesen a reggelijét is új szálláshelyén fogyaszthatja el.

Fordult egyet a gyomrom a reggeli szó hallatán. Nehézkesen fölültem.

– Honnan tud ön magyarul? – meredtem rá.

– A negyedik szint lingvisztikai összekötője vagyok.

– Magyar, vagy sem?!

– Nem, Szárnysegéd úr, Paraguayból származom.

– Jöjjön, üljön le – mutattam a matracom végére.

Zavartan köhintett.

– Köszönöm, de vár a munkám...

– Leül, és kész! – parancsoltam meg.

A férfi lekuporodott.

– Magának baj van a gyomrával – jelentettem ki, s jócskán öntöttem a rumból. – Megissza, aztán eszik pár falatot, s másképp látja a világot.

– Elnézését kérem, és egyben köszönöm a kedvességét, de elszoktam az efféléktől...

– Igyon azonnal! – üvöltöttem rá, amin magam is olyannyira meglepődtem, hogy fenékiig üritettem a kezem ügyébe került palackot.

A lingvisztikai összekötő néhány másodperc múlva rosszul lett. Halálsápadtan, akadozva vette a levegőt.

– Engem ezért kirúgnak... Kárba veszett négyévi munkám... – nyögte.

– Ugyan – mondtam hátamat az ablaknak vetve –, maga a Szárnysegéd oltaima alatt áll. A férfi kissé megnyugodott.

– Szóval, paraguayi. Mifélek ott az emberek?

– Mint mindenütt – hangzott a szikár válasz.

Maradék feszélyezettségét újabb pohár rummal oldottam fel. Étellel is kínáltam, nehogy ismét megártson neki az erős szesz. Az összekötő végre teljesen elengedte magát. Ugyanúgy falni kezdett, mint néhány órával ezelőtt én. A bódultság színes pagodájának magasából mosolyogva néztem.

– Kedves barátom, igazából fogalmam sincs, miért érdekel Paraguay, mégis arra kérném, ha nem esik nehezebbre, beszéljen nekem erről az országról.

– Természetesen, Szárnysegéd úr – nevetett fel hangosan vendégem.

– Ugyan már – legyintettem –, hagyja a titulust! (A lelkem mélyén mégiscsak jólesett ez a megszólítás.)

– A paraguayiaknak leginkább az fáj, hogy nincs tengerük. Tavakat, hegyeket, zöldellő folyóvölgyeket, őserdőt láthatnak, de az óceánt soha.

Nyilván az italtól – nevetési rohama támadt.

– Egyedül a gvaranik, az őslakók mondják, hogy a Parana-dombról szép időben látszik az óceán, de ez csak mendemonda. Én is jártam ott szikrázó napsütésben. Tán a harmadik faluig, ha elláttam.

A lingvisztikai összekötő csúnyán berúgott. Szenvedélyesen szónokolni kezdett. Fölállt ingadozva két boros rekeszre, s rázta az öklét.

– Paraguay az egyetlen ország, amelyiknek nincs tengeri kijárata! Ez a tudat összeszorítja honfitársaim szívét. Tudom, mások fölemlegetik, hogy Bolíviának sincs tengere. Nyílt titok, tisztelt uraim (nem tudtam, kihez beszél), hogy a mollendói országúton, Perun keresztül bármelyik bolíviai eljuthat az óceánig. Hangsúlyozom, vízum és egyéb hatósági akadályoztatás nélkül. Nos, akkor kit

---

---

szorítottak harapófogóba?! Az egész pacifikus háború érthetetlen és gusztus-
talanul megalázó békeszerződéssel zárult. Bolívia harcolt Peru ellen. Foggal-
körömmel. Elzárták a tengertől, mert vesztett. Később mégiscsak megkapta a
mollendói kijáratot. Mi senkivel sem akaszzkodtunk össze, mégis örök szárazföldi
létezésre ítéltettünk. Szinte könyörögtünk, hogy legalább a transzkontinen-
tális vasút Paraguayon keresztül vezessen. Chile azt mondta: nem! Mégpedig
azért, mert az Atacama sivatagért vívott harcban elesett két zászlóalj chilei ka-
tona. Mi közünk ehhez? A paraguayiak legfélelmetesebb fegyvere – mármint a
gvaraniké – a fúvócső. A városlakók legfeljebb a konyhakést kaphatják elő, ha
a nemzeti indulat felforrósítja őket. Vigyázatok, kufárok! Közeleg a hét szűk
esztendő. Az édesvízű folyamok, patakok elapadnak, a tavaitok kiszáradnak.
Hazatérnek földünkre a tiszta vizek, keleten feltűnik Atti Dzsung lebírhatatlan
serege, s ahogyan az ősi írások megjósolták, valamennyi nép vezetője behódol
előtte, s Paraguay régi dicsőségének fényében fog ragyogni.

A vendégem megtántorodott, de erőnek erejével tartotta magát, s kemé-
nyen rám parancsolt:

– Mától kezdve ez a kijelölt szálláskörletem. Pihenőre térek. Azonnal távozzon!

Az utasoknak fenntartott felvonó előtt ácsorogtam. Nem kerestem magam-
ban sem szavakat, sem eszméket, sem lelkeket. Úrrá lett rajtam a káosz. Halk
csengő szólalt meg; kinyílt előttem a luxuskabin. Tükrök, fénylő rézkapaszkó-
dók, csendes zene. Otthonosan mozogtam ebben a környezetben. Alaposan
szemügyre vettem az ábrázatom és a ruhám, megigazítottam a hajam. Fal
épült régi és új énem közé. Úgy emelkedtem a hetedik emelet felé, mint valami
reves fa, melyet kihány magából az óceán.

A Kapitány soron kívül fogadott, de előbb átöltöztettek az Etikett Szalonban.
A sapkarózsán ezüstsírály, mellemen aranyzsinórok, derekamon szegecsekkel
kivert öv és pisztolytáska. A számba levendulaolajat csöppentettek.

A széles fekete bőrfotelben elegánsan keresztbe vettem a lábam. Pom-
pásan festhettem patyolatfehér tisztí ruhámban. A Kapitány elégedetten, mo-
solyogva mustrálgatott, majd rövid, francia nyelvű ünnepélyes beszédet tartott,
amiből csak az ünnepélyességet értettem. Büszke tartással körbejárta gazda-
gon faragott, irdatlan méretű dolgozóasztalát. Töprengve ezt kérdezte:

– Ön szerint az erőseket segíti a szerencse?

– Meglehetősen – válaszoltam bizonytalanul, s fürkésztem az arcát, de kö-
zömbösek maradtak vonásai. Látszólag egy régi hajózási térképet szemlélt,
nekem háttal.

– A szorgalmas munka mindent legyőz, bár kígyó lappang a fűben! – fordult
hirtelen felém.

Az első pillanatban tébolyultnak gondoltam a Nova Terra kapitányát. Ideig-
lenes megoldásként vigyázzba vágtam magam, s keményen biccentettem. Ezt
érthette bárhogyan. Megveregette a vállam, s profetikusan fölemelte jobbját.

– Az óceánon dől el minden lényeges. A végletek érintkezési helye. Érti ezt?
Válságos időben, ha csupán fél fokkal nyugatra térünk, vagy épp keletre – a
pusztulásba tartunk. Az Átkelési Szárnysegédnek tudnia kell, merre esik nyu-
gat, s merre kelet. – Várakozón nézett az arcomba.

– A Naphoz kell viszonyítani, éjjel pedig a Sarkcsillag mutatja meg, hogy...

– Éjszaka, viharban? – csapott le rám.

– A radar? – kérdeztem vissza.

– Erről van szó, barátom! – ordított fel eszelősen, s a rejtett bársekreányhez futott. Izgatottan zöld színű italt töltött a poharakba, az egyiket a kezembe nyomta.

– Abszint – mondta katonásan, s fölhajtotta. Én ugyanúgy.

– Fialat, tehetséges barátom, elérkeztünk a lényeghez. A radar! A radar! Tudja, mit mutat?

Ráztam a fejem.

– Üljön le, mert meglepő dolgot fog hallani. Hozzáfűzöm, szigorúan titkos, bizalmas információ.

Erőtlenül roskadtam le. A köröttem egyre sebesebben örvénylő zűrzavarban villanásnyi időre fölillant A sóvárgó macska. A kabinomban felejtettem. Nagyon szerettem ezt a régi kínai tusrajzot, s most szívesen elnézegettem volna.

– Nyolc éve kezdődött – zökkentett vissza a Kapitány a beszélgetésbe –, amikor a legmodernebb rádiólokátorral szerelték fel a Nova Terrát. Kalkuttában vetettünk horgonyt néhány napra, hogy utasaink megismerkedhessenek a várossal. A Nova Terrán ez idő alatt egy megbízható emberünket elragadta a sárgaláz. A negyedik emelet irányító nélkül maradt. Ekkor merész ötletem támadt. Az akkori Átkelési Szárnysegéddel fölkerestük a kalkuttai bevándorlási hivatalt. Tájékoztatósi tervemet a szerencse is segítette. Hamarosan kiderült, hogy a Migrációs Főnök fia három évvel korábban utazott a hajónkon, s igen jó benyomásokat szerzett szolgáltatásainkról, így gyorsan föltárhattam problémánkat. Arra kértem a hivatal vezetőjét, ajánljon olyan művelt, fegyelmezett és tapasztalt bevándorlót, aki letelepedési engedélyre várakozik, s beválna a Nova Terrán irányítói posztra. A nyájas hivatalnok egészen egyszerűen rám bízta a választást. Mörönt szemeltem ki. Megmondom, miért. A kartotékjában, többek közt, szerepelt, hogy Mongóliából gyalogosan jutott el Kalkuttába, átvágva a Himaláján. Tetszett ez a szívósság és kitartás. Egyetlen kofferral ötezer kilométert tett meg a zord hegyek közt.

Elismerően bólintottam.

– Miféle csomaggal érkezett meg?

A Kapitány szagot fogott. Hibáztam. A kérdésem a látszólag lényegtelen emelte ki az egész történetből.

– Tud valamit Mörönről?! – nézett gyanakodva az arcomba a hajó ura.

– Csak amit a munkám során...

– Barátocskám, emlékeztetem esküjének harmadik bekezdésére.

„Semmiféle esküt nem tettem – futott át rajtam –, de ebben az esetben nyilván nem számít.”

– Ne töprengjen kifogásokon! És főként ne vezessen félre! – horkant föl a Kapitány. – Folytatott-e magánbeszélgetést Mörönnel?!

Kifutott arcomból a vér. Tudtam, nyilvánvalóvá lesz, ha lódítani fogok. Úgy vágyódtam a testi-lelki béke után, mint a Sóvárgó macska a lepkék világába. Vallomást kívántam tenni Nionról.

– Igen, folytattam magánbeszélgetést, mégpedig...

A Kapitány föltartóztathatatlan leleplezési vágyának köszönhetően, nem kellett földadnom a fiút.

– A radarról, igaz?! – vágott közbe diadalmasan.

Megadón lecsuktam a szemem, futva gondolatban egy kisebb hazugsághoz.

– Bizonyos lokációs zavarokról beszélt – blöfföltem.

– Tovább, tovább – sürgetett a Parancsnok.

– Az új lokátor hibás, de lehet, hogy más a baj.

– Mi?

– Mörön sem tudta.

– Akkor miért mondta el magának az egész problémát?

A hazugságok újabb labirintusába tévedtem. Meglepő, mégis hihető állítás-sal próbáltam kivágni magam a szorult helyzetből.

– Kiderült, hogy rokonok vagyunk. Szegről-végről.

Ismét öntött abszintot a Kapitány, de ezúttal csak magának. Határozottan fölálltam, mert végre szabadulni akartam vallatóm szorításából. Az ablakok melletti világtérképhez léptem. Kezembe vettem a pálcát, s Ázsia egyik pont-jára böktem.

– Ükapám Alma-Atában élt. A kazahsztáni települést akkor még csak kétez-ren lakták. Dédapám ugyanitt ganca volt, azaz írástudó, aki a keleti orvosláshoz is kitűnően értett. Az ő naplótöredékeiből jutott tudomásomra, hogy ükapám ötvenévesen másodszor házasodott, mert első felesége takla-makán betegség-ben elhunyt.

– Miféle kór ez? – pillantott rám sötéten a Parancsnok. Megköszörültem a torkom.

– A beteg sorban elhagyja a test kívánságait. Alig eszik, iszik. Kiteszi magát a perzselő napnak s a fagyos éjnek. Gyakran virraszt, ugyanakkor régi munkás életét éli: mos, főz, földet művel, gyerekeket nevel, állatokat tart...

– Gyors halál – jegyezte meg a Parancsnok.

– Ne higgye, uram, ükanyám hét évig viselte. Amikor eljött az ideje, fölment a Karakorum égbe nyúló hegyei közé, s lepillantott a Tarim-medence szelíd rónáira, ahol mindig is élt. Ekkor rogyott össze holtan.

Kalimpált a szívem. Magamat erősítendő, arra gondoltam, miért is ne érez-hetné meg az ember, miként éltek s haltak meg az ősei.

– Térjen Mörönre! – nyújtott felém távolról egy pohár abszintot.

– Ükapám második feleségétől született meg az első Mörön fiú – zártam le gyorsan álgeneológiai fejtegetésem.

– Nos, azóta, hogy felvettem a rokonát Kalkuttában, rettegünk a viharoktól...

Előljárom hosszú ideig kivárt, hátha ismét hibázom, közben kobratekintet-tel szuggerált, aztán csak belevágott.

– Alig futottunk ki, a Bengál-öbölben rettenetes hullámmzásba kerültünk. Ko-romsötétség szállt ránk, s tombolt alattunk az óceán. Kizárólag a radarképben bízhattunk. Mit mutatott?! Amit nyolc éve, vihar idején mindig mutat: a legkö-zelebbi szárazföld karnyújtásnyira van tőlünk. Tudja, mit jelent ez?! – csapta le vadul a poharát az íróasztalra. Meg sem moccantam. – Viharok idején mindig vakon hajózunk. Bármilyen kerülne utunkba, összeütköznénk vele.

Égészen közel lépett hozzám. Csikorgatta fogait, s fújta a képembe a forró alkoholbűzt.

– Az utolsó csavarig átvizsgáltattam a lokátort. A szerelők szerint hibátlanul működik a berendezés. Mit szól ehhez?

– Érthetetlen.

– Térjen a körletébe, Szárnysegéd – higgadt le a Parancsnok –, s ha a legkisebb nyomra bukkan, jelentse!

A kabinomba érve kigomboltam a zubbonyom, s a fáradságtól ájultan zuhantam az ágyra.

Nion összetekerődött szürke óriáskígyón aludt. Törekeny, nyúlánk fiúcska. Magas homlokán két mély redő. Kilégzéskor öregszik az arca, mély légzéskor, mint a csecsemő. Köhintek, piszkálom az ezüstsírályt a tányérsapkámon. Már épp mennék, amikor nyújtózik, dörzsöli a szemét.

– Jó, hogy meglátogattál – mosolyog rám álomittasan.

– Igazából nem is tudom, miként kerültem ide...

– Űlj le a mentőmellényekre – mutat az egyik sarokba. – Több mint a fele selejt. Rossz rágondolni, mi történne...

Meglátja fakó arcom.

– Nem úgy gondoltam, csak a nevelőapám aggodalmaskodása ragadt rám. A víz fenntart.

Nagy sóhajtást hallok. Jobbra, majd balra nézek. Elhalnak a hangok.

– A levegő kiszorult a mellényekből – mondja megnyugtatósomra. – Magas rangú tiszt vagy, igaz?

– Szárnysegéd, de nem akartam.

– Jó parancsnok leszel, ne mentegetőddz.

Megigazítja a lefelé csúszó tűzoltófecskendő legfelső karikáját. – El tudnád intézni, hogy a legközelebbi kikötőben szétnézhessek?

– Igen – bólintottam.

– A nevelőapám nem tudhat róla...

– Megoldom valahogyan.

Nion örömeiben leugrott hozzám, és mellém kuporodott.

– Alig várom, hogy Argentína partjaihoz érjünk – mondta hálásan. – Csatagolunk az utcákon, s jókat beszélgetünk.

– Sokára lesz az még – sóhajtottam.

– Ugyan, Szárnysegéd, két nap múlva elérjük a La Plata torkolatvidékét, aztán szépen főlhajózunk az óriásfolyón Puerto Esperanzáig. Onnan csupán öt mérföld Paraguay.

– Honnan veszed mindezt, fiúcska? – borzoltam össze Nion üstökét –, még heteken át fogunk hajózni Dél-Amerikáig.

– A Negyedik Emelet Ura naponta megkapja a navigációs jelentést. Részletesen elmeséli, merre járunk, milyen a tenger, milyen az időjárás. Még arról is beszélt, hogy a napokban óriási albatrosz telepedett a hajóorra, s néhány babonás hetedik emeleti utas követelte a Kapitánytól, úzzék el, mert bajt hoz a Nova Terrára.

Tenyerembe temettem az arcom. Próbáltam az eltelt napokat egymás mellé tűzni, s megtalálni a pontot, ahol az időérzésem cserbenhagyott.

– Sokakkal előfordul ilyesmi, Szárnysegéd – hallottam Nion vigasztalását. Huncutul mosolygott rám.

– Tavaly megbetegedett Mörön, s egy álló hétig egyedül maradtam. Az éhségnél és a szomjúságnál sokkal borzasztóbb volt, hogy démonok rohantak meg, s elhitették velem, hogy az óceán mélyére süllyedt a hajó, s egyedül én maradtam életben.

A fiú szavai kiszakítottak zavarodottságomból és önsajnálatomból.

– Szegénykém... – meredtem döbbenten Nionra, de ő derűsen folytatta.

– Amikor megjelent a nevelőapám, az első szavam ez volt: „Ki maradt rajtunk kívül életben?” Attól a naptól kezdve nem csak az ételt hozta le, mesélt is a kinti életről. Hálás vagyok neki ezért.

– Hálás?! – ütött szíven ez a szó. – De hisz az elvetemült bűnözőket sem tartják ilyen szigorú körülmények között.

– Talán épp ezért – vonta meg a vállát, s rámutatott a tányérsapkámra. – Megnézhetném?

A kezébe nyomtam. Rögvest fölpróbálta.

– Hogy áll, Szárnysegéd? – húzta ki magát. Hangosan fölnevettem. Nion elmasírozott előttem.

„Játszik – villant fel bennem –, hiszen ebben a korban mindennap ezt kellene tennie.”

Visszamászott a tűzoltócsövek tornyára, s úgy tett, mintha a hajóhídon állna.

– Látom Argentína végtelen pampáit, s ahogy az óriásfolyó áttetsző kék vize a zöld óceánba ömlik. Maga is látja, Szárnysegéd? – pillantott le rám kapitányi szigorúsággal.

– Látom, uram! – válaszoltam fölszabadultan.

– Mit csinál majd a kimenőjén? – fürkészte tovább a képzelte horizontot.

Fölálltam, jelezvén, hogy teljesen beszálltam a játékba.

– Keresek egy gvarani lányt, régi barátomat.

– Tizenhat órája lesz rá. Se több, se kevesebb.

– Sajnos, a lakhelyét nem ismerem.

Nion lehuppant a fecskendőkre, s elgondolkodva forgatta a tányérsapkát.

– Akkor pedig nehéz lesz megtalálni...

– Ezért keltem útra – ereszkedtem vissza a mentőmellényekre.

– Mielőtt idegen ország földjére lépsz, illik elmondanod az ottaniak egyik imáját. Régi hajós szokás.

– Nem ismerek gvarani fohászkodást.

– Tudok egyet – ugrott le hozzám ruganyosan Nion. Kissé megijedtem tőle. Attól, hogy bölcs és tapasztalt, ugyanakkor szinte éhezi a vidámságot és a játékot.

– Nem furcsállod magad, hogy ennyi mindenről tudsz? – akasztottam meg barátságos közeledését. Zavartan beletúrt a hajába.

– Te nem furcsállod magad? – nézett rám szinte bocsánatkérően.

– Nagyon is. Sokszor nem értem a cselekedeteimet. Elsodornak az események. Érthetetlen, hogyan került rám ez a maskara – rángattam meg a zubbonyomat. – Szeretem a csendet és az egyszerű életet, ennek ellenére a napokban, vagy nem is tudom, mikor, félholtra ettem-ittam magam, s egy szerencsétlen alkalmazottal zsarnokoskodtam. Éppen avval az emberrel, aki a helyembe lépett. A Kapitánynak annyifélét hazudoztam, hogy undorodom magamtól.

Megkönnyebbültem, s keserűen nevettem már magamon.

– Tudod, Nion – tettem a kezem a vállára –, egyszerű festő vagyok, de igazából író. Szóval, billegek. Utcarészleteket és emberarcokat festek, ugyan-

---

---

azokat írom meg, aztán a képet és az írást összezsúsztatom magamban, s ha valamelyik gyengébb a másiknál – márpedig gyengébb valamelyik! –, azt kido-bom. Rövidre fogva – összhangban voltam magammal és a világgal. Egy nap meghalt Keszler néni, s fölbolydult körülöttem minden. De ez hosszú história – intettem. – Hogy szól az a gvarani ima?

A fiú a fejembe nyomta a sapkát. Csillogott a tekintete az örömtől.

– *„Hajnalból épült ház. / Esti fényből épült ház. / Fekete felhőből rakott ház. / Sötét párából rakott ház. / Szöcskékből épített ház. / Komor felhő az ajtó előtt. / Odakünn az ösvényeket cikcakkos / villámok ostromozzák. / Add vissza testem erejét, / add vissza elmém frissességét, / még ma vedd le rólam a varázslatot. / Már le is vetted a kedvemért. / Messze jár. / Nem fáj semmim. / Lepereg rólam a fájdalom.”*

Nemsokára mélyen, békésen aludtam a kabinomban...

A külvárosi író

A nehéz német sörtől, a kánikulától és a roskatag bérházak dohos-penészes szagától leterítve zuhant álomba. Kéziratainak lapjai szétszóródtak az ágya előtt, s csupán anginnal behúzott, savanykás szagú ágyneműhalomba dőlt le. Jézust hívta még eszméletének utolsó erejével, hogy bocsásson meg neki, mert... s a ragadós, fojtogató álom magába burkolta.

Közeledett az ébredés. Az örökké lázas agy vagy másféle szellemi erők képei és hangjai közt vergődött: „Figyelj az árnyakra is, fiam. Árnyék álma az ember. Nem feded föl magad teljesen önmagad előtt.”

– Hogyan?! – horkant fel rémülten az író.

Tovább akart aludni avval a nevetséges szándékkal, hogy oda jut vissza, ahol megszólították. A könyvektől roskadozó vén diófa asztal megreccsent. Ennyi elegendő volt, hogy eldőljön, melyik világban ébred. Lassan fölemelkedett az ágyból. Ösztönutakon, csukott szemmel jutott el az ablakig. Homlokát a hús rézkilincsnek támasztotta. Mint Rilke párduca a rácson mögül, oly elgyötörtén nézett bele a világba. A tetőket, kéményeket, a város ormait vízszintes, éles fénypázmák súrolták, s csendben elhagyták lelkét és értelmét az éjszaka üzenetei.

Végigtekintett a szobán. Vénséges, poros bútorok lebegtek a falak alján megbúvó félhomályban. Az ágya fölött gobleinbe szőtt alvó unikornis. Lengyel nagybácsikájától kapta. Régi családi ereklye, mondta róla az örök elegáns, folyton szivarozó, réveteg tekintetű öregúr. Még az ő nagyapja sem élt, amikor ezt a faliszőnyeget finom bársonyujjak készítették a gdański háznak.

A nap fénykévéjébe került. Jól láthatta száradó kézfejének pórusait, a szimmetrikus, tökéletes bőrrajzolatokat: a megfeszülés és elernyedés hajszálfonalait. Láthatóvá lett a fedetlen világ. Átömlött rajta az érzés: mily felesleges a vacakolás a sok értelmetlen alakú és rendeltetésű tárggyal. Erős keserű teát ivott, s véletlenszerűen felcsapta a Bibliát: „Himeneuszt és Alexandert átadtam a sátánnak...”

– Ma kivételesen ez nem rólam szól, hisz álom és ébredés között valamelyik nagy szellem fiának nevezett. Figyeljek az árnyakra! Az alig-alig láthatókra?!

A lépcsőházban katakombaszag terjengett. A falakon zöld-ezüst növényi kacsok haldoklottak a sárgászöld salétrom alatt. A kapu melletti sötét, elhagyott lakásban nem égett a villany, pedig Keszler néninek nappal is világítania kellett, hogy lásson abban a kis zugolyban.

Ideges lett, s az utolsó lépcsőkön levágtatott. Lompos, színehagyott köpenyben úgy festett, mint egy óriási, kopott tollú madár.

– Miért nem ég az örökégy? – zakatolt benne.

A kilincset már nincs ideje lenyomni. Jön szembe az egész környék Házmestere. Kimosva-kinyalva, gőgös járással, szemét összeszűkítve. Folyton gyanakvó nyájasságot erőltet magára.

– Hová-hová, ily korai időben, fiatalúr?

– Tudja, hisz mindennap benézek hozzá...

– Megint eljött, de most hiába... – mosolyog görcsösen.

– Menjen bért szedni! Vasárnap itthon vannak a lakók. Behajthatja szerencsétleneken. De ne örüljön a feladatnak – magára van kényszerítve.

– Mit ért maga ehhez?! – tűnik el a mázmosoly. – Maga is csak megtúrt valaki a házban. Úgy táncol, ahogyan én fűtülök.

Kiért a házak közé szorult apró terecskére. Három, forróságtól halálra vált ecetfa adott árnyékot. Még nem zakatolt, nem bömbölt a város; s az éj leülepedt szennye sem kavardott fel.

Az utcáskoron föltűnik a semmiből egy vékony, magas, szinte súlytalan járókelő. A kezében otromba szatyor. Ügyesen egyensúlyoz a járda szegélykövein, közben dúdolgat. Rámosolyog a padra roskadt íróra.

– Szép jó reggelt, uram!

Az író halkan viszonozza a köszönést, s finoman végigméri a jövevényt.

– Örülök, hogy jókedvű...

– Persze, hiszen már tíz kiló almát eladtam a korán kelőknek. Maradt néhány szép szem. Kéri?

– Nincs pénz nálam. Szeretem a vasárnap reggeli csendet, ezért ülök itt...

– Nem baj! Friss a gyümölcs és olcsó. Menjen föl a pénzért, megvárom – mondja, s a kezembe nyomja az almás szatyrot.

– Igazából fönt sincs sok pénz... – mondja elbizonytalanodva az író.

– Van, amennyi van. Megegyezünk, uram.

Balra Keszler néni sötétlő zuga. „A Házúrnak bármikor jöhet” – mérem fel a helyzetet. A megsárgult vitrázson át semmit nem látok. Az almákat a hónom alá szorítom, s megkocogtatom az apró ablakot. Csend. Kitapogatom a konyhában a villanykapcsolót. Bágyadt fény. A fehér abrosszal takart asztalon kristályvázában vörös, élő rózsza. Félelem kavargat köröttem, de nem bennem. A félig nyitott szobaajtón át pillanatokig úgy tűnik, mintha ősi, omladozó járat vezetne beljebb, amit emberi szem nem láthatott soha. Megtorpanok, de ismerős hang szólít: „Menj, várom az almák árát.” Valamit motyogok magam elé. Barnás köd. Várom kell, hogy lássak. Félig ül, félig fekszik a halott öregasszony. A nehéz sötétítőfüggönyön át betéved egy sugár. Az összekulcsolt porcelánkezek üregében ez a fényfonál tartja a rózsafüzért. Elmondom a fájdalmas és dicsőséges

---

olvasót. A konyhából már hallom a Háziúr szörnyű lármázását, aztán beleliheg az arcomba.

– Mit üggykodik a vénségnél?!

A tenyeremet az arca elé teszem, s megindulok kifelé. Zárom a lakást, a kulcsot a zsebembe csúsztatom.

– A pecséteteket nem zárhatja! – remeg vörösen, kiizzadva a Háziúr.

– Maga meg nem nyithatja!

A lépcsőház ólomüveg ablakai elsötétülnek. Mintha este lenne. A lakbérrel, uzsorakamatokkal kitömött zsebű krehál, fulladozik dühében.

– Tartozik háromhavi bérrel, holnap feljelentem...

– Ó, hát valódi vice lettél?! Érzed a mély, homokos talajt, hol nem fog erőt a lábad.

– Zavaros beszédre nem vagyok kíváncsi. Pontosan tízezer-háromszáztizenkettő az adóssága.

– Eladom a legújabb könyvem...

– Senki nem vesz olvadó jeget – hahotázik. – Hétfőre teremtsse elő a pénzt, különben kiebrudalom. Adja a lakás kulcsát... hogy intézzem a hivatalos ügyeket!

– Az én ügyem – indulok föl a lépcsőn.

A cselédfeljáró felől újra elébem kerül.

– Hallgasson a jobbik eszére. Adja ide a lakáskulcsot, hisz kötelességem a hatóságokat értesíteni.

– Tegye meg kulcs nélkül. A halottkém megkapja tőlem...

– Tehetetlenségében harapdálja keskeny szájá szélét. Láthatóan rettenetesen fondorkodik.

– Tudom, szegénységben él, de becsületben. Kisegíthetem néhány ezerrel. Természetesen, egy fillér kamatot sem kérek. Felejtsük el a civódást.

– Felejtsük – biccentek.

Földerül a Háziúr ábrázata. Nyájasan, áldiszkrecióval pénzt tart elém.

– Köszönöm. A haladékkal megelégszem.

A Háziúr szempillantás alatt eltűnik. Csak lihegő morgását hallom megszűrőlről. Mire felkapaszkodom a harmadikra, teljesen kimerülök. Kiforgatom az összes zsebemet, hogy összeszedjem az alma árát. Elvesztettem az időérzéke-
met, de bizonyos, hogy az almaárusnak sokat kellett várakoznia. Sietve indulok lefelé. Keszler néni ajtaja előtt sűrű tüskés bokor nőtt.

– Képzeltés, igaz? – suttogtam.

– Nem. Az almaárus vagyok.

– Hogyan...?

– János sem értette. Keresztvizet hintett Jézusra, s az egész világot elárasztotta a Jordán vize. Kiszakadtál régi helyedről. Keresd meg az új otthonod.

Elporladt a jel. Szomorúság és béke váltogatták egymást a lelkemben, mint kapualji fények és árnyak. Simára borotváltam a koponyám és az arcom. Elin-
dultam valahová, mintha húztak volna. Az ajtó előtt agg, görbedt hátú, finom arcú asszony várt. Keszler néni nővére.

– Angyalom, igen fontos ügyben keresem. Menjünk a Szigetre, ahol nyugodtan beszélhetek.

– Persze... – motyogtam magam elé.

Ernyője csillogó hegyével végigkopogtatta az utat. Óriási platán alatt pihentünk meg. Most láttam csak közelről az arcát. Sugárzóan fiatal tekintet.

– Fiam, kevés az időm. Jól figyeljen. A húgom tizennégy évvel ezelőtt magához vett egy csecsemőt, mert a kicsi árván maradt. A húgom sokat betegeskedett, hisz tudja, ezért beadta a jezsuiták otthonába, ahol minden héten meglátogatta. Így nevelkedett a kislány. El ne feledjem, Paraguayból való... gvarani indiánok voltak a szülei. Két-három évig kellene ellátnia, segítsen rajta...

– Irkálók ide-oda, meg néha eladok a képeimből... Sokszor a napi betevőm is bizonytalan... – válaszoltam teljesen összezavarodva.

– Meglesznek jól, angyalocskám. Florsita virágocskánk szorgos, kis igényű, jótét lélek. Én tán már holnap elmegyek – mutatott az égre –, ez az utolsó rám maradt feladat. Segítsen, kérem.

Bólintottam. Az asszony láthatóan megnyugodott. Hosszan néztem a fölénk tornyosuló lombokat.

– Hol találkozhatom vele?

Az asszonyt fölszippantotta a szürkület. Újrarendezték a világot. Ismét ki kellett hámozni belőle a megoldásokat. A köröttem lévő erők készültek az éjszakára. Ki tudja, hogy jutottam haza az üveg vörösborral. Éjjel azt lihegtem: „Elvállaltam, megteszem!”, s bezuhantam az ágyba.

Hajnalba hideg tejet ittam a háborgó gyomromra. „A lányka...!”, villant belém. Pillanatok alatt összeszedtem magam. Az ágyamra takarót dobtam, és kitártam az ablakot, hogy a friss levegő átjárja a szobát. Volt egy kókadózó kakusztom, azt az asztal közepére biggyesztettem, s egy pohárnyi vízzel próbáltam feléleszteni. Furamód azt éreztem, hogy késésben vagyok, pedig még hat óra sem volt. A nap korongja a háztetők magasságába emelkedett. Behúztam az ajtót, nem is fordítottam rá a kulcsot. Amint megfordultam, előttem állt az indián lány. Csillogó szemmel figyelt, halvány mosollyal az arcán. Teljesen összezavarodtam. Csupán értelmetlen mondattöredékeket tudtam kinyögni: „Én itt lakom... azaz megbeszéltük... Keszler néni... Szóval, van házi tej a hűtőben...”

Florsita megszajnált.

– A házi tejet nagyon szeretem.

– Jó hideg. Megkínállak, ha...

Így keveredtünk be nehezen a lakásba, ahol Florsita úgy sétálgatott, mintha mindig is itt élt volna. Belelefetyelt a tejbe, mint egy cica, s a kitárt ablakhoz ment, nagyot szívva a levegőből.

– Errefelé más a világ – mondta elgondolkodva. – Úgy tudom, apámék háza az Aligátorok szigetén állt. Mesélték a jezsuita atyák, hogy az ott lakókat megismerték a hüllők, a házak előtt napoztak. A gyerekek kacarászva ugráltak a hátukon, azok meg csak elégedetten szuszogtak és ásítottak borzasztó állkapcsukkal. Nem ott bolondulnak meg az éles fogak.

Attól kezdve sok-sok indiántörténetet mesélt nekem Florsita, s néha énekelt is utána. Ma már csak egyetlen daltöredékre emlékszem: „Mint rigótoll-öltözék vagy kajmánbőr, úgy hullunk bele, pörögve a jáde-ládikóba, Nagyszerű Egyforma Hercegek...”

Florsita dolgozni kezdett. Nem lehetett visszatartani semmi áron. Pár nappal munkába állása előtt arra kért, hogy most én meséljek neki, mert ő már annyi történettel szórakoztatott. Ekkor beszéltem neki a gubbiói farkas legen-

---

---

dájáról. Ezután két évig, amíg egy kínai étteremben feketemosogatóként gür-cölt, alig hallottam a hangját...

Két pohár tej az asztalon. A vázában illatos levendula. Megint vasárnap. Kora reggeli csend. Florsita derűsen figyel arcom. Mintha árnyadó pálmák hűsítőnek.

„Akkoriban örökös álomlátás kínozott. A perzsa mágusok és az egyiptomi jósok jól ismerték ezt a különös állapotot: Hali-cök-katar, Elfelejtett Mélység. Az érzékszervek hol pengeélessé válnak, hol pedig felmondják a szolgálatot. Az Én nem keresi magát, sőt megfedezkedik lényegéről. Csapódik ide-oda. A lélek spirituális anyaga széteszlik a végtelen térben, s hol ilyen, hol olyan formában jelenik meg. Akár önmagával is találkozhat. – Nemrég a Monte Verna vidékén, Orlando gróf egykori birtokán jártam. Kód szitált. A sziklák még a nyár melegét lehelték, de a barna, nedves földben megindult a télvárás. Itt láttam meg a lábnyomom is, amin járni kezdtem. Szembejött velem a gubbiói ordas, akivel Szent Ferenc egyezséget kötött, hogy soha nem öldöklí többet a városlakókat. Unott volt, sőt keserű. Elém hemperedett, s a messzeségbe révedve elmesélte, hogy megutálta a húst meg a döögöket, az embert kiváltképp. Néha szarvasgombát keres és patakvizet iszik. Nem mintha böjtölni akarna – egyszerűen elment a kedve a zabálástól. Persze, szavát adta Ferencnek – így helyénvaló –, hogy nem gyilkol, de nem ez tartja vissza a gaztettektől. Holdas, téli éjjel meglepte a különös szerzetest az Uccelli-kápolnánál. Kéken vibrált a hóval betakart heggy. Embert ilyenkor nem látni, de még éji állatokat sem. A mezítlábas hirtelen kiugrott rongyaiból, s a tüskés bokrok közé vetette magát – egyetlen jajszó nélkül. Toronymagasba örvénylett fel a hó. Hajnalra tövistelen rózsák nőtték be a szúrós csalitot. ‘Miért meséltél el ezt nekem, ordas?’ – néztem a vadállat szemébe. A fenevad ekkor fölém magasodott, és Szent Ferencce változott át. ‘Ne feledd, a csapongó lelket biztos helyre kell kötni, különben veszélybe kerülhet’ – mosolygott rám Francesco...”

Florsita lélegzet-visszafojtva hallgatta szavaimat, s csupán ennyit mondott: „Igen...”

Az indián lány két esztendeig óriási fémedényeket emelgetett, mosta-súrolta őket reggeltől estig egy fojtogatóan gőzös, émelyítően ételszagú, rossz világítású hátsó helyiségben. Erős férfiaknak is becsületére válna ez a munka. Florsita hajójegyre gyűjtött, hogy hazatérhessen Paraguayba. Leírhatatlan akarattal lobogott benne. A gyötrelmes mindennapok hullámain oly könnyedén bukkant át mégis, mint könnyű tutaj. Késő esténként, mikor vacsorával vártam, s persze alig evett valamicskét, datolyabarna szemében mindig a derű szikráit láttam.

A búcsúvacsorára articsókás őrlöttet főzött, ahogy azt Paraguayban is szokták ünnepnapokon. Igen, őrlöttet: Locot! Így nevezték az óceán mélyén élő, ököl nagyságú húscsigát, amely különleges csemegének számít náluk. Utána mate-teát ittunk, előírás szerint, fölfelé szűkülő cserépedényből, bombijjával. Ezen át szívtuk fel a haragoszöld levét. Elképzelni sem tudom, honnan szerezte be mindezeket a lány.

Florsita arra kért, hogy ne kísérem ki, ha elindul, még a házból se mozduljak. Neki így jobb lesz.

Napfelkelte előtt már nem volt a szobájában. Elment. A rám bízott elhagyott, idehagyott. Teljesen megzavarodtam. Hánykolódtam hetekig. Nemcsak

---

éjjel, nemcsak nappal, hanem az álmaimban és a gondolataimban is: sine tempora – az időn kívül, amikor magam sem tudtam, hol vagyok. Ostoba és okos kérdéseket mormoltam magam elé, s egyikre sem tudtam a választ. Böjtölni kezdtem, hogy az értelemtől, ha van ilyen, elválasztható benyomásokat, érzéseket kikerüljem, s akkor, egy reggel, rátaláltam a Sóvárgó macskára. Éjszakai ellenőrizhetetlen, zavart, álmatag vagy katartikus-lunatikus mozgásaim során tettem az egyik ablak párkányára.

A tusrajz papírján áttört a reggeli fény. Megfoghatóvá vált a földről a magasba nyúló, kecses, ruganyos macskatest. Minden porcikájával, idegszálával a feje fölött repkedő, kerengő pillangókat akarta elérni, s bár alig-alig volt közöttük már távolság, mégsem sikerülhetett.

Este meglátogatott a gubbiói farkas. Hosszan, merőn nézett világosbarna szemével.

– Adatott egy új lehetőség. Élsz-e vele?

Megadóan hajtottam le a fejem.

– Menj ahhoz a kínaihoz, akinél Florsita dolgozott...

Arany Függőhíd

A tulajdonos csien-neni tájszólásban üvöltött. Éppen az egyik pincért teremtette le, mert fekete zakóján meglátott egy pihét. A szakács is kapott rendesen. Hiányzott a Tü-fanról a Si-an olaj. A mindenesfiú, mivel közel állt az esethez, utasítást kapott, hogy ne tátsa a száját, inkább fésülje ki a fenyőerdős, sziklás zuhatagot ábrázoló faliszóttas rojtjait, különösen a felsőket, melyek – engedelmeskedve a gravitációnak – folyvást lekonyulnak. Véletlen kilépett a konyhából a főszakács, akit azonnal megregulázott, mert nem viselte a kimondhatatlan nevű négyyszögletű, fehér fejfedőt. A főszakács zavarában végigsimította tar koponyáját. – Ekkor toppantam be az Arany Függőhíd étterembe, színelve, hogy az ajtóban állva semmit sem hallottam.

– Maga mit keres itt?! – dörrent rám a tulajdonos.

Pajkos gondolat villant át rajtam, hogy mondjam azt: „Ebédelni jöttem, mert hallottam, remekül készítik a Tü-fant”, de a gubbióra gondolván nem ezt feleltem.

– Feketemosogatóra nincs szükségük?

Megnyúlt az ábrázata a csodálkozástól.

– Három hete faképnél hagyott minket a mosogató, de nem bánom, mert órákon át szöszmötölt a Csi-naj-huval. A legfontosabb edényünk. Fölfelé szélesedő, fedő nélküli, nyolcvanliteres. Pompás darab. Hol rák fő benne, hol kacsa, hol ez-az... Evvel meg is kapta az első oktatást. Ne feledje! A Csi-naj-hu csillogjon-villogjon! A fizetése 63 és fél dong lesz. Munkaidő: reggel hattól este tízig. Rend, fegyelem, tisztaság! Hús és alkohol fogyasztása tilos! Naponta negyed dong értékben étkezhet. Ebédidő nincs.

– A dong mennyit ér? Úgy értem, forintban, hiszen itt...

A személyzet kíváncsian a közelemben húzódott, kifejezve, hogy ők sem tudták ez idáig.

– Az folyton változik. Függ a munkavégzésük intenzitásától, a piaci viszonyoktól, a paraguayi olaj árától, a külföldi turisták számától, és még sok-sok másától, ehhez maguk egyáltalán nem értenek. Ma például engem is meglepett a Sia-sim-bum vezércikke. Azt a tényt taglalta behatóan, és meglehetősen hozzáértéssel, hogy egy dong fél dongot ér Kínában, de például a Góbi sivatagban már 0,51 dongot, pedig a járulékos adókat már levonták belőle, és a tőzsdeindex változásából következő relatív inflációs hatás nem gyűrűzött be Közép-Ázsiába. Figyelemre méltó elemzés...

Munkatársaim arcán mély megdöbbenés és értetlenség tükröződött. Én semmit sem fogtam fel az egészből, úgy értem, attól kezdve, hogy betettem a lábam az Arany Függőhídba. Senkinek nem volt ideje a töprengésre, mert valamennyiünket lelkiismeretes és kitartó munkára szólítottak fel „Hai-loaj!” kiáltással, amitől teljesen megrémültem. Percek múlva már a Csi-naj-hut vonsoztam az egyik gáztűzhely mellé, amelyen irdatlan méretű fekete fazékban cápauszonyleves gőzölgött. Ebből kellett átmerítgetnem a Csi-naj-huba a zavaros löttyöt. „Úristen! Florsitám!”, villant elém a lányka arca az első munkanap első órájában...

Eztán a Paj-sit sikáltam, mert az aljára égett a Csia-ling, ugyanis a főszakács nem érte el a leghosszabb fakanállal sem az edény fenekét, így törvényszerűen mindig odakozmált.

Estére ájult voltam a fáradtságtól. Lábam reszkettek, a tenyerem felhólyagosodott. Csak az ágyat kívántam. Florsita kísért hazáig. „Hogy bírhattad ezt a munkát két esztendőn át?! Soha nem kérdeztem meg tőled, milyen volt a napod. Te meg nem panaszkodtál. Megmosakodtál, hátrakötötted a hajad, kevés levendulaolajat cseppentettél a nyelvedre, s egyetlen cseppet a homlokodon dörzsöltél szét. Hétszáz napon át!... Naponta vetetted magad a tüskés bokrok közé, mint Francesco. Lelketlen, önző, érzéketlen dög vagyok!”

A tulajdonos verte az alkalmazottjait. Nem látványosan, mint a viktoriánus Angliában a dologházakban senyedőket, inkább alattomos, pikírt módon. A madárcsontú kis mindenünket naponta háromszor-négyszer könyökkel alaposan hátba vágta. Véletlen. A fiú körül forgolódott, mintha érdeklődne a munkája után, és csatt! Efféléket mondott utána: „Hát te itt vagy?”, „Ki gondolta volna, hogy ezt így kell csinálni?”, „Másfelé nincs fontosabb dolgod?” – A mindenes rendre elnézést kért el nem követett hibáiért.

A főszakács nagy testű ember volt. A tulajdonos a válláig sem ért, ezért közvetett praktikákat eszelt ki gonoszkodásaira. Amikor a szakács a tűzforró olajba helyezte óvatosan a Su-naj nevezetű undorító, kígyószerű halat, főnökünk éppen arra járt, s hopp! picinykét meglökte a konyhamestert. A kicsapódó, sercegő olaj összeégette a karját. A tulajdonos a szisszenéseket, sóhajokat meg sem hallotta, hisz ekkor már a konyhán kívül járt.

Rossz szokásommá vált, hogy rövidke pihenőim közben a fűszeres szekrény ajtajának támaszkodtam, s lecsukott szemmel fújtam ki magamból a fáradtságot. A főnök, mint szimatoló patkány, valahogy mindig a közelembre került ilyenkor. A semmiből bukkant elő, s mintha keresgélne a fűszerek között, váratlan az ujjaimra csapta a fémkeretes ajtószárnyat. Egyik ujjam mindig sérült volt. Az igazi büntetés persze az volt, amikor a forró, hipós mosogatólébe kellett nyúlnom a duzzadt, sebes kezemmel.

Fájt a gyomrom. Hol hajnalban, hol késő este ettem, kapkodva, meg sem rághva a falatot. Az ujjaim lüktettek, a lábam visszeres lett, a bőröm pergamen. Az arcom krétafehér. Mintha masszív morfinista vagy alkoholista lennék. Floritán nem láttam soha hasonló tüneteket. Néhány csepp levendulaolaj tartotta erőben? Nem. Más is lehetett...

Úgy telt el huszonnégy hónap, hogy nem tartottam számon az időt, engedtem a kezem közt elfolyni. Nem hagytam az eszmélés napját felkelni magamban, mert összeroskadtam volna az emberi előrelátás rémképeinek nyomasztó súlya alatt. A nagy lélegzetnek ki kellett tartania, amíg újra a felszínre bukkanak.

A tulajdonos váratlanul megbetegedett. Apró, fekete szeme megzöldült. Kerek, sárga arca falfehérré, csontossá változott, de ő tagadta, hogy bármi baja lenne. Egy este, a munkanap végén, amikor már senki sem állt a lábán, gyors bejelentést tett főnökünk. Friss volt, sőt virgonc. Éreztem a rózsapálinka illatát.

– A pénzügyeim, emberek, messzi országba szőlítanak, s mivel senkiben sem bízom meg maguk közül, harminc napra bezárom az Arany Függőhidat. Eddigi munkájukról senkinek nem szabad beszélniük, különben megkeserülük. Távollétemben is tájékoztatnak viselt dolgaikról. Számtalan megbízottam figyelő önöket országszerte. Vigyázzanak... – fejezte be sokat sejtetően, s görcsöktől kínt arccal elszetett.

Kétnapos ájult alvás után kóborolni kezdtem szülővárosomban. Mintha ismeretlen földrészen jártam volna. Nem értettem, mit művelnek az emberek. Sétáltak, beszélgettek, nevetgéltek, újságot olvastak, kávéztak. Lassan fölkapattam a város közepén magasodó hegyre, közben félhangosan imádkoztam. A hegytetőre érve megnyugodtam. Régen átélt érzések kezdtek melengetni. A viruló galagonyabokrok és törpefenyők között egy festő dolgozott. Furcsamód nem a hegy alatt elnyúló várost és a kanyargó, széles folyót festette, hanem a magas égboltot. Csendben, hogy ne zavarjam meg, közelebb húzódtam a festőállványhoz, s belelestem a készülő képbe, amit nem éreztem tolakodásnak. Ott, abban a pillanatban egész korábbi életem kilágosodott. Végre kiemelkedtem az Arany Függőhíd világának amnéziás-lázás örvényéből. A képen egy ég felé sóvárgó macska nyújtózott a fölötte kerengő lepkék felé. A meglepetéstől kővé dermedtem. Az idős férfi félig hátrafordult.

– *Leeresztett fonál, ez a címe.*

– *Hisz, ez a Sóvárgó macska...* – nyögtem ki.

– Természetesen mindenki másképp nevezi.

– Csodálatosan egyszerű...

– Igen, mert ez az eredeti – mondta nagy nyugalommal a festő. Kutatott bennem mélyen a tekintetével, de nem volt zavaró. Finom mozdulatokkal öszegöngyöltte az áttetsző lapot, s felém nyújtotta mosolyogva.

Másnap vízen voltam – útban Paraguay felé.

Puerto Esperanza

A hajó legmagasabb pontjáról, a kiüresedett napozóteraszról figyeltem a kimenős tiszteket és alkalmazottakat, amint az ellenőrzőhelyeken fölmutatták útlevelüket, és sietve távolodtak a Nova Terrától. Mörönt nem láttam közöttük. Valahonnan figyelhetett. Nion várt rám. A smaragdszínű vidék fogva tartotta a tekintetemet. A kikötőn túli párafelhős dzsungel s a messzibe tűnő, ezüstös La Plata folyó már Paraguay.

Gyötrelmesen hosszú tépelődés után végre használható ötletem támadt, miként juttassam ki a fiút Esperanza városába. Hosszú, kemény léptekkel elindultam a negyedik emeletre. A liftnél nem akárkivel találkoztam, a Kapitánnyal, aki a semmiből bukkant elő.

– Már csak tizennégy és fél órája van, Szárnysegéd. Miért nem igyekszik kihasználni a szárazföldi örömöket? – nézte ormótlan arany zsebóráját.

– Utálom a tülekedést – válaszoltam hidegen.

Röviden, hetykén tisztelegtem, s beszálltam az éppen megálló felvonóba. A 404-esben volt minden reménységem. Izgalmamban és sietségemben elfeledtem a rangomat, ami persze sosem volt. Bátortalanul kopogtam, régi énem szerint, egykori szállásom ajtaján. Süket csend. Riadtan néztem körbe. Vadabbul próbáltam dörömbölni. Holtsápadtan jelent meg előttem a lingviztikai összekötő. Egyszerűen beljebb toltam a férfit, mint aki mögé akar bújni.

– Jóember, segítenie kell! Tudom, múltkor disznó módon viselkedtem önnel. Bocsásson meg nekem.

Az összekötő értetlenül meredt rám.

– A városba kell vinnem valakit, akinek nincsenek papírjai. Eszembe jutott, hogy ön paraguayi. Ezt mondta, igaz?

A férfi aprót biccentett.

– Éjfélre visszaérünk. Az útlevelére van szükségünk. Érti?

Az összekötő feltúrta a borosrekeszeket. Nyilván rejtkehelyen tartotta az úti okmányát. Végigfutott rajtam a felismerés: a *Sóvárgó macskát* itt helyeztem biztonságba. Az ablak alatti burkolólemez mögé csúsztattam. A paraguayi nagy nehézségek árán előkotorta végül a papírját.

– Köszönöm. Hálás vagyok – hadartam. – Nem bukkant véletlen a kabinban egy tusrajzra?

A szerencsétlen lélek provokációnak hihette különös kérdésemet. Sajnálkozva ingatta a fejét.

– Itt, az ablak alatt meglazult egy lemez – mutattam. – Ide rejtettem. Nem gyanúsítom lopással, csak megkérdeztem.

A férfi letörölte izzadt homlokát. Idegesen, reszketve benyúlt hosszú ujjával a lemez mögé.

– Vigyázzon! – figyelmeztettem, megkésve.

Az összekötő megvágta a kezét, de tovább kutakodott. Két ujjal, óvatosan, hogy ne vérezze össze, kihúzta a rajzot. Oly nyomorultul éreztem magam, mint még soha. A monogramos zsebkendőmet, melyet még nem volt alkalmam használni, gyorsan rátekertem a kezére.

– Nem kapott kimenőt? – próbáltam elaltatni a lelkiismeretemet.

– Nem kértem, uram – húzta vissza balját a paraguayi. – Hat hónap múlva letelik a szolgálatom. Múljon el felőlem egyszer s mindenkorra a rossz – sóhajtotta.

Egyetlen szó sem volt a közelemben – égi rend. Kidobott magából a 404-es kabin.

Nion megmosolyogni valóan festett turistakellékeivel. Szafarikalap, távcső, fényképezőgép, térképtáska. Az én ötletem volt. Primitív álcázás. Még a bolond is látta. Ugyanígy álltam neki az útlevél-hamisításnak is. A fényképet magam készítettem a fiúról a szertárban. Annyira szürrealista lett a háttér, hogy biztos voltam, nem emiatt fogunk lelepleződni a határellenőrzéskor. A fotót egyszerűen ráragasztottam az összekötő fényképére, hogy könnyen eltávolítható legyen, mielőtt visszaadom tulajdonosának az útlevelet. A végén, szinte megmámorosodva dilettáns okmány-átalakításomtól, rányomtam Nion arcképének sarkára a szárnyszegédi bélyegzőt, amely albatroszt ábrázolt viharfellegek között, pocsék stilizáltsággal. A hihetetlen túlzás eszközeivel akartam hatni a határtisztekre, mivel jobb ötletem nem támadt.

– A kiskorú apja gyengélkedik, rám bízta a gyermekét – tartottam a paszszust az ellenőrző főtiszt orra alá.

– Hogy hívják az apát? – mélyedt az utaslistába az őrnagy, mit sem törődve az útlevéllel.

– Kikövetkeztethető – nyegléskedtem.

Rutinosan végigpörgette az úti okmány lapjait. Tisztában volt a nyilvánvaló csalással. Tisztelt.

– Szárnyszegéd úr, mehetnek. De az argentinok mást is fognak kérdezni – köszörülte meg a torkát.

Még mielőtt a nevetgélő argentin katonákhoz értem volna, egy rántással eltávolítottam Nion képét az okmányról, gondolván az összekötőre, s bízva égi jóakarómban. A határtisztet, akin annyi ezüst- és aranybojt, paszomány, kitüntetés lógott, hogy elborzadtam, nem érdekelte az uniformisom, mert nyilvánvalóan jóval alacsonyabb rangúnak tartott magánál. Ennek megfelelően nem is köszönt.

– Muestre! – bökött a papírokra.

Nyájasan, az argentinok zséző akcentusával beszéltem el a betegeskedő atya és a csodálatos Argentína után epekedő fiúcska történetét, beleszőve azt a szentimentális szálát is, hogy a család, a föld körüli utazást követően egyhangúan úgy döntött, hogy a világnak ezen vidékén fogja tovább lomboztatni familiájuk törzsökét, bízván abban, hogy a barátságosságukról híres kavajjérók befogadják őket.

Nion kikerekedett szemmel hallgatta hosszas, már-már eposzi terjedelművé váló magyarázkodásomat.

– Az apa adatai rendben vannak. A fiú papírjai?!

– A szülők úgy gondolták, vagyis az apa – zavarodtam bele. – Méltányosságból, személyes garanciavállalással... tudván az önök nagy felelősségéről...

A gondosan becsomagolt 10 ezer pezót diszkrétan az asztalra helyeztem. Nem láttam Nion arcát, de elképzeltem. Szégyenemben majdnem elsülyedtem. A kis izzadt kéz görcsösen megrántotta a jobbomat, jelezve, hogy túlléptem minden erkölcsi határt. Igen, de közben a valóságos államhatáron

---

---

is átkeveredtünk, amire most már nem voltam annyira büszke, mint a machinációk kezdetén.

Sokáig csellengtünk a dombokra épült városka kékre és napsárgára festett faházai között. Csendes halásztelepülés. Az emberek pillanatokra megbámultak, aztán tovább foltozták hálóiukat, kátrányozták a hajók só marta deszkáit, asztalokon és kötelekre aggatva szárították a halakat, polipokat, s Dél-Amerika szegényeinek kenyerét, a kocsajujót, a barna algát. Nion láthatóan élvezte a hétköznapi földi élet színeit, hangulatát. Minden szembejövőre rámosolygott, és biccentett nekik.

Egy utcai árus a nyakába akasztott vörösréz tartályból friss almalevet árult.

– Muy barato! Bebida de manzana. Fantastico!

Megkívántam az illatos italt.

– Vegyek neked, Nion? – kérdeztem a fiútól.

A fiúcska hamiskásan elmosolyodott. Vártam, hogy megkóstolja. Kis csapon át csurgatta fakéreg pohárba az árus a gyümölcslevet.

– Csodálatos nedű! – nézett rám Mörön fia. – Te is kóstold meg.

Lassan kortyoltam a frissítőt, mert ilyen telt, édes-kesernyész-savanyú ízzel még nem találkoztam. Az árus már messze járt.

– Nion! Hiszen ez valódi, tiszta bor! – kiáltottam.

– Ugyan, Szárnysegéd. Megtévesztenek az érzékeid.

– Lehet – mondtam, s könnyű mámor lebegtetett.

Három, tíz év körüli, szurtos utcagyerek futott felénk, miközben ujjal mutogattak ránk, s kiáltoztak.

– Gringos, gringos! Americanos!

Nion ugrált örömében. Az egyik csapzott hajú, villogó tekintetű fiú Nionhoz futott. Pusmogtak keveset, s adtak egymásnak valamit, amit nem láthattam, aztán a kis argentin elviharzott, mint a szél.

– Tudod, mit kaptam? – kacagott Nion, s eléem tartott egy fényes, gyűszűszerű tárgyat.

– Elképzelni sem tudom, mire való.

– Pedig látszik rajta – viharjelző.

– ...

– Ha tengeri szélbe tartod, és a sós víz illatát érzed az orrodban, vihar lesz.

– Most mit jelez?

– Vihar közeledik...

– Ugyan. Kristálytiszta az egész láthatár.

– Szárnysegéd, van kedved fölmenni arra a dombra, ahhoz az óriási fához?

– mutatott magasra.

A kopár dombtetőn roskatag fatemplom állt. Elvadult kertjét vén famatuzsálem uralta.

– Ismered? – nézett rám kedvesen.

– Igen. Araukária. Az őslakók szent fája.

– Ágai a polip karjára hasonlítanak, a törzséből hófehér, ragacsos mézga folyik...

– A gvarani és a mapucse indiánok úgy tartják, hogy az özönvíz után ez a fa nőtt ki először a szárazföldön. Azért hasonlít tengeri lényre, mert onnan jött.

– Sok mindent tudsz – bólogatott felnőtteen Nion. – Menjünk a templomba.

A bejárat előtt megtorpantam. Az egész láthatárt az óceán töltötte ki. A napkorong ráfeküdt már a víztükörre, s foszforzöld fényszikrák pattogtak az ég felé. Váratlan gőzfelhők szálltak ki a mélyből. Bálnák vonultak a fagyos déli vizek felé. Nionnak megmutattam az óriásokat.

– Ők is érzik... – mondta halkan.

Rég járhattak a templomban. Dohos levegő. Penészes falak. Korhadttalumosok. Poros, agyonkoptatott imazsámolyok. A gyóntatóhely fölött arany-kékvörösben, bizánci pompában Szent Mihály alakja, amint letiporja a sátánt, és megvakítja lándzsájával. Mihály arcán kétféle érzés fénylik: a parancs dermesztő fegyelme, s a szájalom – még vele szemben is!

Nion egészen félrehúzódott, a teljes homályba, csak alakja körvonalát láttam. A lebukó meggyvörös nap maradék fénye átszökött a deszkák résein. Leültem a megfakult, repedezett oltárképpel szembe. A keresztre feszített Krisztus kiszabadítva jobbját, átkarolja Ferencet. Halk zörejt hallottam a magasból. A templomtetőn esőcseppek kopogtak. Csak Ferencet láttam, amint magához öleli az Úr. A feltámadó viharos szél cibálta a templom ajtaját. A színes üvegablakokra hullámokban csapódott az eső. Mint a vízen hányódó bárka eresztékei, nyögtek a templom falai.

A vihar egyre vadabbul tombolt, s amikor megdördült az ég, állati félelem kerített hatalmába, pedig soha nem féltem villámtól, széltől. Niont kerestem le-föl járva a templomban. Határozottan emlékeztem, hogy melyik két oszlop között térdelt le imádkozni. A falon kép. A fehér arcú Jézusnak Simon segít a keresztet hordozni.

– Nion, hol vagy?! – kerestem kétségbeesetten.

Kirohantam a tomboló viharba. A robajló fekete felhőkben elvesztek kiáltásaim.

Keresztül...

Átázva, sárosan, tépett ruhában keveredtem a hegy lábához, egy gyéren kivilágított országútra. Berekedtem az ordítózástól. Hívtam a fiút, hívtam Istent, minden égi hatalmat. Ismeretlen kontinens ismeretlen szegletén, kiszolgáltatva a gonosznak és bízva a mentő erőkhöz álltam meg. Sehol teremtettem lélek. Házakat sem láttam. Nekivágtam az országútnak. A Nova Terra már fölhúzta a horgonyokat...

Egy rozoga teherautó eszeveszett sebességgel húzott el mellettem, s az arcomba csapta a sarat. Furcsamód megnyugodtam. „Ha esik, sár is van” – gondoltam, s nevetve mértem magam végig. Még inkább felderültem, mikor néhány csapzott birkát vettem észre, amint békésen baktattak előttem. „Csak követnem kell őket” – hagytakoztam a megérzésemre, mivel a fennkölt ész vastag kárpitokkal függönyözte el magát.

A szelíd állatok egy alacsony dombra kaptattak föl panaszkodó bégetéssel. A domb tulsó felén halvány sárgás fény látszott. Kalyibának gondoltam, de a fekete esőfüggönytől alig-alig láttam. Megkocogtattam az ajtót. Mély férfihang

---

invitált a házba. Meleg gyümölcsillat párállott felém. Idős férfi hajlongott a tűzhely körül. Alaposan megrakta a kandallót.

– Ez istentelen eső. Ilyenkor még hőség idején is fűtünk, úgy lehűl a levegő. Hátrapillantott.

– Foglaljon helyet.

– Jó estét, uram!

– Szereti az almapálinkát?

– ...

– Jót tesz. Ne aggódjon.

Hozott egy palackot. Kezet nyújtott.

– Zuniga di Costa. Látom, leszerelt a tengerészettől.

Be akartam mutatkozni, de nem jutottam szóhoz.

– Érdekes könyv akadt a kezembe a könyvtáramból. Ez is bizonyítja, hogy újra kell olvasni önmagunkat. Hallott Vasco Núñez de Balboáról?

– Nem – húztam ki magam, s felállva koccintottam az öreggel, mindenféle zavaramat félretéve.

– Fiam, ha nem sérti e megszólítás, rendkívüli ember volt ez a Balboa. Kalandor, rabló, gyilkos. Aranyéhes konkvisztádor, földrabló. Mindez persze nem oly rendkívüli, ha a Cortez testvéreket, Pizarrót, Valdíviát, Diaz és a többi őrült hódító tetteit nézzük. Balboa lelkében, mindezek ellenére, magas pátosz is lakozott.

Az öreg hozott néhány mangót tányéron, s közelebb telepedtünk a tűzhöz.

– Pocsékul fest – állapította meg. – S valami kétségbeesés villog a szemében. Meghallgatom szívesen, de Balboa törekvéseinek mozgatói rendkívül érdekesek.

– Hallgatom, mert én is nagy döntés előtt állok...

– Tehát... Balboa 190 állig felfegyverzett banditájával, vérebeinek falkájával megkísérli a lehetetlent. Az ismeretlen, mocsaras, miazmás, kizárólag az őslakók által ismert panamai dzsungelen akar átvágni az egyenlítői forróságban, hogy hódítson, és ami ennél is sokkal fontosabb számára, felfedezze az új Ofírt, a Déli Ismeretlen Óceánt, melyet nagyobbban gondol az ismertnél, amelyen keresztül idáig keveredett embereivel – s jól gondolja. Az út előtt borittasan sokáig szónokol fáradt katonáinak. „Gondoljátok a Mennyeknek Országára, a láthatatlan világra, ami végtelenebb a végtelennél, s a mi elménk fel nem foghatja. Mi földi férgek vagyunk, s a kegyelem csillogása vonzza lelkünket. Olyan helyre viszlek benneteket, ahonnan mindkét világot látni fogjátok! Addig pokoli szenvedéseken mentek át, de ne sajnáljátok testeteket ezért az ajándékért! Csak nekünk adatik meg.”

– Balboa emberei megértették ezeket a szavakat?

– Inkább csak sejtették, fiam. Tény, hogy a gyilkos őserdőben lépésről lépésre vágtak utat. A kígyók, pókok, maláriát terjesztő szúnyogok szedték áldozataikat. A konkvisztádor hátrahagyta a betegeket, gyengéket, s csak válogatott embereivel indult neki a nagy rohamnak. Lassan tisztult a kilátás, felfrissült a nehéz, mérges levegő a nagy vizek leheletétől. Hosszú, fehér kőgerincet látott meg Balboa. Az embereit térdre, imára rendelte, azok már egyébként is csak vonszolták magukat. Balboa a lándzsájára feszített spanyol lobogóval indult a sziklaoromra, Darién hegyére, s egyszerre pillanthatta meg a két óceánt. Ösz-

---

---

szecsuklott e hatalmas isteni kegytől. Tekintete alig tudott betelni a látvánnyal. A világ négy égtája felé meglobogtatta a spanyol zászlót, s rázendített a Te Deum laudamusra. A sok kalandor, gonosztevő, cégéres gazember vele együtt áldotta Istent...

Az idős férfi lerogyott a karszékébe, aprót kortyolt az italból, s elmerengett az ismeretlenbe. Hosszú, számomra kínos csend után felém fordult és megszólalt.

– Nos, uram, mit szól Balboához, ha kérdezhetem?

– Keverék-lélek... – mondom, s közben érzem a bőrömön kellemetlenül feszülő nedves ruhát, az ital okozta könnyűséget és felszínességet, Nion titokzatos eltűnése miatti tanácsstalanságomat.

– Uram, ki nem az? Különös, hogy egyes embereknél, mint Balboánál is, sokáig kitart a kegyelem, pedig nemigen szolgált rá. Mi legalábbis így hisszük. Hagyjuk is a Csendes-óceán felfedezőjét. Mi történt önnel? – néz rám biztatón.

– Az elevenjére tapintott, señor Costa, evvel a kérdéssel, hiszen az egész életemet kellene elmesélnem, hogy válaszoljak, de ez mindkettőnk számára fárasztó lenne.

– Csak ugráljon térben és időben kedvére... Az élet is váratlan pontokon látszik kikerekedni vagy hiányossá válni... Én egyébként a mangóra szoktam önteni almapálinkát, s így ismeretlen gyümölcs ízéhez jutok. Egy idegen elbeszélése is ilyesmi számomra.

– Nem vagyok tengerész, így nem is szerelhettem le, ahogy gondolta. A lakhelyemről kikergetett a szegénység, az ördög és néhány angyal. S a verőfényben megláttam magam, amit nem értettem. Leróttam néhány penitenciát, de csak a külvilág változott tőle. – Beleharaptam mohón a mangóba. – Keresek egy okos és érzékeny gyermeket, akit rám bízta. Vagy inkább én vállaltam fel. Jól megértettük egymást. Így hiszem. Röviddel ezelőtt megmagyarázhatatlanul eltűnt mellőlem. Egy templomban. Összezavarodtam teljesen, señor Costa. Azt sem tudom, hol vagyok. Egy vagy két óceán választ el az otthonomtól? Miféle áramlat sodor magával?

– Ön vágyakozik valami megfoghatatlan után, de előbb utat kell vágnia a földi anyagban, amely ellenáll, nehezen adja meg magát. Csak szenvedéssel lehet legyőzni. Megjegyzem, senki nem tűnik el egy templomban...

Az öreg rakott a tűzre. Sokáig fájdalmasan köhögött, fogta a mellkasát.

– Balboa ráérezett a gyötrelmek megváltó erejére, de a legvégén elrontotta.

– Hogyan?!

– Amikor Darién hegyén meglengette a zászlót, elégedetten odasúgta magának: „Na, te gazember, mégis elérted, amire vágytál!” – Csak ez után kezdte énekével dicsérni az Urat. Az utolsó másodpercben tévedett. Ez a szfératévesztés elég volt ahhoz, hogy az analfabéta disznópásztor, Pizarro lefejeztesse Balboát, nehogy meghódítsa előtte az Aranyországot, Perut. A mulandó viaszgyertya a fénnel és a lánggal egynek hitte magát. Magasra csapott a tűz a kandallóban.

– Könnyen eltéved az ember, mégis túlértékeli magát...

– Túlértékeli magát... – gondolkodtam el. Forrongtak bennem a látomások, s izgatottá váltam, mint akit hirtelen kiemelnek a sokaságból, s nem tudja, mi vár rá.

Vendéglátóm valami szekrényfélében kezdett turkálni, s a kezembe nyomott néhány ruhadarabot.

– Ha nem röstelli, átváltozhat rancsótulajdonossá. Akad itt bőrkalap, öv is, meg egy bejáratott lovaglócsizma, egyenest Asunciónból. Úgy fog festeni, mint egy igazi gaucsó, vérbeli marhapásztor. Lóval azonban nem szolgálhatok. Nekem is csak egyetlen gebém maradt, avval szoktam felkocogni Szent Mihály templomába. Nem messze van, de már argentin területen.

– Csak nem Paraguayban vagytok?! – néztem az öregre villámütötten.

– Ott van, uram.

Hajnalban mindketten az országúton baktattunk. Az eső elállt. Señor Costa lovon Szent Mihály temploma felé indult, ahol eltűnt Nion. Én Paraguaynak vágtam neki. A nap fölkelte. Fényével beborította a messzeségbe futó utat. Belső zsebemből előhúztam a pergament, a *Sóvágó macskát*. Oly figyelmesen tanulmányoztam, mintha térkép lenne, amely megmutatja, merre kell most mennem.

Az eső után sűrű, frissítő eukaliptuszillatot hozott a szél, szinte belebódultam.

Kora délutánra járt, amikor az út paraguayi oldalán furcsa, faragott faoszlopokat vettem észre – embermagasságúakat. Felső részük szárnyszerűen kiszélesedett. Sokáig rájuk sem hederítettem, aztán rászántam magam, hogy közelebből is szemügyre vegyem a vörös színű faragványokat. A szellemfák, mert nyilván a gvarani indiánok műve volt, emberarcú lepkéket ábrázoltak. Némelyik mosolygott, a másik könnyezett, dühöt sugárzott vagy egykedvűséget. Mentem tovább, de teljes tanácstalanság lett rajtam úrrá. Nemsokára, mikorra lábam ereje is megfogyatkozott, kettős totemoszlopot vettem észre. Ezen a helyen az országút is elágazott: „Egyenesen, vagy be az őserdő sűrűjébe?!“ – A dzsungel felé indultam. Szomjúság, éhség, fáradtság, félelem zuhogott rám váratlan, de mindezeknél szörnyűbb érzés jelent meg földön és égen, átható erejű lüktetéssel: az elhagyatottság. Világűrfagy. Széthulló sikoltás. Iszony-gágogás. Csendsüketség. Zümmögő elveszettség. Tehetetlen kreatúra-lét.

Lefeküdtem összegörbedve a keresztútra. Nem akartam semmit. Sem felállni, sem eljutni valahová valakihez, sem gondolkodni, sem emlékezni...

Pofoztak. Közben lépkedtem előre. Szénszemű, krumplifrizurájú indián lökdösött előbbre. A mellén vöröslő karikák. Szigorúan nevetett. A bőrkalapom levette, s behajította a sűrűbe, ahol ő is eltűnt egyetlen ugrással. Az ingem zsebe, a szívem fölött, feszült. Apró, gömbölyű gyümölcsök. Feketéslila bogyók, mint a nadragulya fürtös mérge. Nehéz, mákonyos illat. Lenyeltem. Összehúzta a számat a fanyar íz. Levegő zúdult a tüdőmbe. Néhány színes szárnyú madár csapdosott köröttem. A magasban a nap gömbje olvadozott. Állatarcok néztek rám. Siklottam a vadonban. Dúdolgattak a liánok. Zúgtak a rovarok. Halkan dobolt az őserdő mélye...

Már súlyossá váltak lépéseim a szélesedő ösvényen. Lassan rájöttem, hogy megszűnt a sötét, húsos magvak hatása. „Indián védőangyalom, hol vagy?!“ Ritkult körülöttem a párát lehelő vadon. Katonás céltudatossággal meneteltem. Lapos dombtetőre értem. Fölégetett dzsungel. Félig már felszántották, hogy vessenek bele. „Mi ez a bódító illat?!“ Nehéz földkoloncokkal a csizmánom vergődtem tovább. Lent a völgyben mélykék tenger hullámozott. Óriási leven-

---

---

dulamező. A feltámadó szél egyre parfümösebb felhőket emelt a magasba. Teljesen megnyugodva leültem a dombtetőn. Valami hajtotta a gondolataimat, de nem akartam, hogy előbukkanjanak. A lelki béke elég volt magában. „Nem kell a sok régi, rozsdás zsilipet megnyitni, Uram, hisz úgysem érthetjük, miért néz így ki a világ ennyi idővel a megváltásod után...” A szellemi akarat pántjai mégis csak lazultak!

Körbejártam a völgyet, s egyre lejjebb keveredtem, a sűrű levendulabokrok közé. Az őserdő távolabb már csak foltokban látszott. Tanácstalanul tébláboltam. Tépdestem élvezettel a nedvdús virágokat. Kerestem az utam, ami nem jelentett újdonságot, hisz egész életemben mást sem tettem. „Nion ilyen megszire eljuthatott, s ha nem, merre járhat?” Az időn kívül láttam magam ismét. Gyakran előfordul velem. Végtelen, liláskék virágmező, felettem a nap. Csend. Itt állok, a semmiből előbukkanva, dzsungelek és óceánok ölelésében. „Mit keresel itt, hazátlan csavargó?! Ez egy festmény, ne mozdulj, mert benne vagy, meg akarlak örökíteni.” Fehér füst száll az égre. Jelez a profán világ.

Nem értettem, honnan támad irdatlan energiám. Mint egy kafferbivalynak, amelyik nehézkesen, lucskosan emeli ki mázsáit a sárból, s nyugodtan ballag tovább a szavannában. Hőség, rászáradó vastag, agyagos föld – semmiség. Testet vesztett ösztön.

Nos, így érkeztem a tűz közelébe. Mindenki bámult rám, pedig előtte a tűz körül táncoltak és zenéltek. Én is bámultam őket. Azonnal asztalhoz ültettek, kínáltak étellel, itallal. Mosolyogtak rám. Fehérek, kreolok, bennszülöttek, kék és vörös arcúak. Táncoltak tovább, dobok peregtek, sípok sívítottak, ismeretlen hangszerek zengtek-bongtak.

Gyér szakállú bennszülött figyelte a mulatozókat. Egyedül ő viselt hosszú, földig érő, durva anyagból szőtt poncsót. A haja hátul hármas varkocsban végződött, s csillogó rézpillangók díszítették. Olykor rám is vetett egy-egy pillantást. Intettem neki barátságosan, hogy jöjjön az asztalomhoz. Hozzám hajolt, s érdeklődve figyelte, mit akarok mondani.

– Fiatal, fehér fiút keresek. Egyedül van. Eltévedhetett. Én az óceán másik feléről jöttem, és keresek mást is...

A gvarani zavartan mosolygott, és tört spanyolsággal próbált válaszolni.

– Itt nem tévedhet el senki. Fiú sem, lány sem. Nem értem, hol lehet eltévedni.

– Értse meg, keresek egy fiút.

Kutatni kezdtem a zsebeimben Nion fényképe után, amelyet az útlevélbe ragasztottam. Megmutattam a gvaraninak, aki a táncolók közé sietett. Valaki rábökött a képre, hogy látta.

– Itt van a közelben, ne aggódjon. Láthatja akár holnap. De most ünnep van. A levendula ünnepe...

Már alkonyodott, amikor felkerekedett a vidám népség. Szelíden invitáltak, hogy menjek velük. A szakállas gvarani beszélt hozzám folyamatosan, s élénken gesztikulált. Egy szavát sem értettem. Mondtam neki többször spanyolul, hogy felesleges fáradnia, de ő úgy tett, mintha elfelejtette volna a nyelvet. Az volt az érzésem, hogy megnyugtatómra beszél.

A nagy völgy szélére értünk, a dzsungel zöld falához. Kör alakú, lombtetős hajlékhoz jutottunk.

– Pihenjen le. Hajnalban jövünk – váltott spanyolra a vezetőm. – Új helyen erős az ima... – búcsúzott el.

A sokadalom színes szalagokat lobogtatott felém. Maskarás, régvolt szellemhercegek... Sokáig értetlenül néztem utánuk, amíg a leereszkedő sötétben el nem tűntek.

A kunyhó előtt pihentem le. Bámultam fásultan az égboltot, s hallgattam az őserdő felerősödő hangjait. Búgtak, zengtek, verdestek, csattogtak. Valakit vártam, de féltem kimondani a nevet, mint réges-régi népek az isteneikét. A magamban való kutakodás holtpontra jutott. A keresés alig derengő fénye még ébren tartott.

Hajón ingok, mely a Napot viszi éjszakai utazására. A rézsúsen sötét hold fényében két alakot vettem észre. Sétáltak egymásba karolva. Néha felém villantották arcukat. Megismertem őket. Leültek egy dombra. Csendes énekre emlékeztetett beszédük. Florsita és Nion mellé telepedtem.

– Gyönyörű ez a vidék... De hogyan...?

– Az egyszerűség! Én a levendulaföldeket gondozom – ölelt át Florsita. – Nion pedig a pillangófarmon dolgozik. Az idetérőknek megmutatja a gvaranik legszentebb lepkéit. Az utazók hosszan csodálják a fejük felett repkedő pilléket. Alkonyatkor ugyanazon a helyen gyűlnek mindig össze az egy családba tartozók. Színpompás fűtőkben csüngnek alá. Csodaszép látvány.

Nion megférhiasodott, amióta nem láttam. Szeretettel vállon veregettük egymást. Én sorban elfelejtettem készülődő kérdéseimet.

– Köszönöm, hogy eljöttél utánam. Nap mint nap gondoltam rád – mondta Florsita.

Széttártam a kezem.

– Nion már felnőtt. Alig szólal meg. Velem is ritkán vált szót, úgy, mint ma. Bólintottam, s néztem Florsita homlokán a finom asszonyi fényeket.

– Vissza kell térned, mert...

Hallgattunk. Sokáig.

– Persze. Vissza... – mormoltam nagyot sóhajtván, megadóan.

– Boldogok vagyunk itt. Fontos volt látnod. Keveseknek adatik meg – fűzte hozzá, látva rajtam az elbizonytalanodást. – Elmúlt a botorkálás kora. A bűnök megbocsáttattak, de a sötét, hideg vizeket nem kerülheted ki. Amerre a bálnák tartanak... Arra indulj. – Megnyugtattak Florsita felszabadítóan derűs mondatai, pedig épp csak sejtettem szavai igazi értelmét.

Ivóvizet s levendulaolajat adtak az útra, s hamarosan a zajos, fölbolydult kikötőben találtam magam ismét. Sokan már három hónapja várták, hogy hajó kössön ki Puerto Esperenzában. Akadt két vendégfogadó is, de úgy találtam, biztonságosabb, ha meghúzom magam a kikötő valamelyik elhagyott raktárépületében. Mindenki a Kék Holdat várta. A csellengő fickóktól, amilyen magam is voltam, megtudtam, hogy a Kék Hold bálnavadáshajó, s igen jól megfizetik a vérbeli matrózokat. Egy Caracas nevű dörzsölt alak két évig szolgált rajta, s amikor az almabortól bőbeszédűvé vált, minden apró részlet elmesélt arról az időről. Azt állította, amit a hallgatóság nemigen hitt el, hogy a Kék Hold kapitánya a csendes-óceáni szigetvilág leggazdagabb embere, s az orvosa tanácsára kell bálnára vadászni, különben megtébolyodik. Gondoltam, hogy a kapitány orvosa nem vállalt nagy kockázatot a diagnózis felállításakor, mert valószínűleg már most is elmeháborodott a páciense.

Ronda, szürkehályogos hétfői nap volt. Vigasztalanul esett, amikor befutott a hajó Esperanzába. Pénteken kerültem a munkásfelvételt intéző tiszt irodájába.

– Szerintem – jelentette ki pökhendien – maga semmihez sem ért.

– Elnézését kérem, mindenki ért valamihez...

– Megint egy idealista őrült – nézett ki az ablakon. – Azt hiszi, ez az Üdvhadsereg?!

– Festő és író vagyok...

A tiszt, mert csak az lehetett négy ezüstcsillaggal a váll-lapján, igen lassan megfordult, mélyen, vadállati dühvel a szemében, indulatait visszafogva sziszegte.

– Mit mondott?!

Rájöttem, nem érdemes ezt az irányt folytatnom a beszélgetésben.

– Szóval ez a szellemi háttér, de például legutóbb hajón szolgáltam, a Nova Terrán mint szárnysegéd.

– Úgy! A Nova Terrán! – kapta fel a fejét a Kék Hold tisztje. – Ismerte Anugor Mörönt? Ne hazudjon, mert keresztüllövöm! – kapott az oldalfegyveréhez.

– Uram, ismertem, bocsásson meg... – válaszoltam megrémülve.

Éreztem magamban, hogy valami visszarándult a régi helyére, de lelki békéhez nem volt köze.

– Hagyjuk a színjátékot! Nem vagyunk gyerekek – jelentette ki a tiszt magasra emelkedett nyugalommal – Maga disszidált, emigránsként élt hosszú ideig, Nion barátjaként, inkognitóban, s tán még a radarproblémákról is tud... Ne kerteljen, barátom – halkult el nyájasan. – Megkínálhatom, mondjuk...

– Nem iszom, uram, alkoholt...

– Mangólével?

– Jólesne a hideg gyümölcscital.

Abszintot töltött. Sárga színűt, amit ez idáig nem ismertem, sőt nem is hallottam róla. Koccintottunk. Egészen közel hajolt hozzám a tiszt, és suttogva mondta:

– Dihablo, Első Tiszt vagyok. A hajóhíd előtt várjuk kipihenten, szolgálatra készen, egyenruhában, helyi idő szerinti 17 óra 17 perckor az éjszakai vadászat részleteinek megbeszélésére. Jelszó: radar. El ne felejtse: er-a-dé-a-er...

Az Első Tiszt biccentett, s eltűnt. Én percekig ismételtettem félhangosan: er-a-dé-a-er, er-a-dé-a-er...

Tétován felálltam, mert a megadott időpontig volt két órám. Kint tülekedtek az emberek, várva, hogy bejussanak minél hamarabb a munkaadó tiszt irodájába. Eszembe jutott, hogy négy és fél napot én is várakoztam, gyötrődtem, reménykedtem...

Belépett egy néger tiszt, hófehér uniformisban. A váll-lapján nem volt csillag. A derék- és mellszíjzatát egyértelműen utalt magas beosztására.

– Idegenrendészet! Kérem a papírjait!

– Egy perce alkalmazott az Első Tiszt... uram, nem értem, mert ha fordítva történik, de én magát sem... különben, tiszt lennék magam is. Töltsünk tiszta vizet a pohárba – mondtam végig zavartan vergődve gyenge kifogásaimat.

– Töltsünk tiszta vizet... – ismételte a katonai rendész.

Megpörgette lazán az útlevelem lapjait.

– Gyorsan összeszámolva tíz évet fog kapni, ha mással nem rúkkol elő – nézett rám szenvtelenül igazoltatóm.

– ...

– Disszidens felforgató, hamis papírokkal. Az útlevelét, corpus delicti, elkobozom. Jöjjön velem! – mondta ellentmondást nem tűrően.

Valamiféle műszaki raktárba zártak be, s az ajtó elé fegyveres őrt állítottak. Számomra ismeretlen, olajszagú szerszámok és alkatrészek között találtam magam. Megpróbáltam a gondolataimat elszigetelni a történetektől, gondolva az otthoni Házíúrra, Keszler nénire, Señor Costára és Balboára, a *Sóvárgó macskára*, de mindenről a mostani helyzetem jutott eszembe. Nion tűnt fel előttem, amikor tűzoltófecskendők és mentőmellények között találtam rá. Megdermedtem a helyzet hasonlóságától, s mély, állati félelem kezdett elhatoltni rajtam. A nyakamban függő levendulaolajjal töltött kis fiolácskából pár cseppet az arcomra és a homlokomra dörzsöltem. Segített. Nyugodtabban lélegeztem. Elindultam a polcokkal teli tágas helyiségben. Rövid idő után alattomos bűz furakodott az orromba. Nehéz, fojtogató halszag. Intuitív villanás, s beláttam, pontosan hol vagyok. Fegyverek. Óriási halszigonyok. Némelyik 6-8 méteres. Sokmázsás, ágyúba való bálnaszigonyok. Háromélűek, négyélűek, hatélűek. Vashál, acélból, rézből, bronzból. „Úristen!” – Megbántam a hajóra szállást, de már nem volt visszaút. Hiába néztem reménykedve az ablakok felé, mert nyílt az ajtó, három ismeretlen fegyveres állt előttem és az idegenrendészeti parancsnok.

– Azt az információt kaptam, hogy hatalmas érték van az ön birtokában – mondta kimérten a néger tiszt.

– Hatalmas érték?! Tán 5-6 ezer pezóval rendelkezem – válaszoltam, s idegesen turkálni kezdtem a zsebeimben. – Pontosan négyezer-hatszáz pezó van nálam – nyújtottam a Kék Hold tisztje felé vagyonomat. – Dolgozni jöttem a Kék Holdra, hogy cserébe átvigyenek az óceánon.

– És a gvarani kincs? – lépett közel hozzám az idegenrendész.

– Mire gondol?

– Magának kell tudnia. Ha döntött, jelezzen az ajtón. Az ő az Első Tiszthez kíséri.

Rám záródott a fegyverraktár. Eszeveszettül vágytam a nyugalomra. Nehézes, érthetetlen, fárasztó volt a világ minden mozdulása, rezdülése. „Micsoda képtelen gondolat! Gvarani kincs?! Hiszen a gvaranik szegények, földönfutók...”

Eldöntöttem, amit kevésszer tettem meg életemben, hogy egészen, testtől-lelkestől az Úrra bízom magam. Nem gondolkodom ügyeskedéseken, kibúvókon, manipulációkon. Legyen meg az Úr akarata. Alakul, ahogy alakul. Az ajtóhoz léptem és megzörgettem.

Az Első Tiszt kabinjában – ahová igen körülményesen jutottam el, rejtett zug volt a hajón – tömény abszint szaga terjengett. Régi ismerősként fogadott, hellyel kínált és szivarral az eszelős tekintetű főtiszt. Kikerülve minden gondolatot, édes nyugalom balzsamozott be. Még a szivarra is rágyújtottam, hogy önfeledtségemből ki ne zökkenjek. Nagy karikákban fújtam az opálos füstöt az Első Tiszt felé, aki beszélni kezdett bizonyos indián szokásokról, áldozatbemutatókról, varázslatokról, és mindenféle, számomra zavaros, okkult jelenségekről, bizonyos szikláról, amelyről a gvaranik azt beszélték, hogy az

---

őseik hozzákötötték a Napot, s az ezért nem emelkedik soha magasabbra a sziklaoromnál. És egy fehér pumáról, amelyik a titokzatos hegy tövében óriás kék pillangóra vadászik éjjelente.

– Uram, ezek után, gondolom, könnyű döntenie – nézett rám bárgyún vi-gyorgova az Első Tiszt.

Valószínűleg az én ábrázatom sem tükrözött mély átszellemültséget, ér-deklődést. Vártam az Úrra, ahogyan szerződtem vele, s megértően bólogattam. Ennyi tellett tőlem.

– Tudom, nem ostoba, és másolatot készített, hisz nyilván nem hordaná az eredeti varázstárgyat.

Bolondként bólogattam és mosolyogtam.

„Uram, mit csináljak? Szavát sem értem. Szabadulnék, de szorongatják a torkom...”

– Nehéz döntés. Tökéletesen megértem. Egyéb pénzügyi megoldásokon is elgondolkodhat, nem siettetem, de ma döntésre kell jutnunk, hisz néhány óra, és indulunk.

– Szóval – élénkültem meg –, átváltható ennek az értékes tárgynak az eszmei értéke?

– Nyilvánvalóan... Mondjuk utazásokra, oroszánvadászatokra. Akár látoga-tást tehet, persze kísérettel, Vatikán titkos könyvtárában; fogadhatja, közbenjá-rásunkra, señor Cortez Illuminate, a templomosok utolsó nagymesterének le-számrazottja. Vagy felviszik a világ legmagasabb hegyére. Fantáziája szerint...

– Varázstárgy... – hümmögtem sokatmondóan.

A tiszt egészen a közelemben férkőzött, s felém nyújtotta kezét.

– Csak egy pillanatra megtekinthetném?

A nyakamban függő szárnyas fiolához kaptam.

– Jó, jó! Belátom, a másolat is értékes, de higgye el, csupán a laikusok ér-deklődése mozgat, na és a Kapitány parancsának teljesítése. Ha belegondolok, más ember észre sem vette volna. És ha fel is figyel rá valaki, nem mindegy, kinek beszél róla. Elismerem, magának köszönhetem a szerencsémet...

Könnyed mozdulattal kivettem a nyakamból a törékeny tárgyat, és óvatosan a tiszt felé nyújtottam.

– Mágikus érzés... Hihetetlen, mi mindent mesélnek róla! – meredt rám közelről. – Elnézést, uram, sürget az idő. Döntött?

– Hány ember vár még odakint munkára?

– Hányan várnak?! – húzódott vissza lelkesedéséből veszve az Első Tiszt.

– Ha jól emlékszem, negyven-egynéhányan...

– Vegye fel valamennyit becsületes munkára, tisztességes fizetéssel. Meg-oldható?

– Ilyen esetben minden megoldható, uram.

– El ne feledjem! Az éjszakai bálnavadászatról hallani sem akarok. Ha így lesz, átadom a Kapitánynak az eredeti, szent gvarani tárgyat.

– A bálnák... nem tartoznak senkire, kizárólag a Kapitányra. Nem jogosított fel... – vörösödött el zavarában a tiszt.

– Miért? Tud részleteket? – néztem rá megsemmisítő pillantással.

– Hat... Hat ember vesz részt az egészben. A nevüket sem tudjuk. Be kell zárkóznunk a kabinjainkba, amíg folyik. Borzasztó hangok kísérik az öldöklést.

Ne haragudjon, de innom kell, engedjen el. Még rágondolni sem tudok. Engedjen el! – könyörgött kétségbeesetten.

– Hiszen a saját kabinjában van. Hová akar menni?

Az Első Tiszt hamuvá omlott össze. Remegve tántorgott el a bárszekrényig, s mohón ivott az abszintos üvegből. Oly kiszolgáltatottá vált, mint egy rabságban sýnlódó beteg állat.

– Bocsásson meg nekem – mondtam sóhajtva. – A többi rám tartozik. Pihenjen. Próbáljon imádkozni.

– Hogyan, Szárnysegéd?

– Mindegy, csak kezdje el...

Sokáig forgattam ujjaim között a lepke formájú üvegcsét, a gvarani kincset. Nem láttam rajta semmi különöset, meglepőt, titokzatosat, megfejthetlent: mágikus jelet! A maradék levendulaolajat a kézfejemre csepegtettem. Így, üresen még jelentéktelenebbnek tűnt az apró, csillogó üvegtárgy. Ebben a pillanatban vágott belém a gondolat: „Hol a tusrajz a macskáról?!” Vadul keresni kezdtem a zsebeimben, mert egyáltalán nem emlékeztem, hová is tettem, amikor átöltöztem señor Costa házában. Megkönnyebbültem, amikor a kezembe akadt. Széthajtottam a lapot. A nap mélyülő fénye átvilágította. A macska már nem sóvárgott. Feszülten, dermedten figyelt.

Nehezen jutottam fel a megfigyelőszintre, ahová csak függőleges, keskeny, veszélyes vaslétrák vezettek. Nem mertem a mélybe nézni, mert így is szédülés fogott el. Odafönt leszakadtak rólam a világ nyúgei. Tíz emelet magasából kicsiny, jelentéktelen kikötőnek látszott Puerto Esperanza, a Reménység Kikötője, mint ahogyan egész eddigi utam is egyszerű, hétköznapi útnak tetszett, mely során semmi figyelemre méltó nem történt. A hosszú, szövevényes gondolatok, meddő töprengések lassan eltűntek az ég bokrai között. A felszakadozó kobaltkék felhők lomha karavánjában váratlan narancsszínű fényrianás támadt, s egyszerre pillanthattam meg a keleti és a nyugati látóhatárt, a két végtelen óceánt. Ámulatomból a Kék Hold hajókürtjének messze hangzó búgása zökkentett ki.

Stanczik-Starecz Ervin sehova se istenülése

S-SE egyik legexkluzívabb, legrejtelmesebb írónk, ezért alig akarják el- és megismerni. Mivel – nem mellesleg – mellesleg beavatott költő és megpróbált-misztikus bölcselő is, elbeszélései hallatlan sűrűséggel buggyannak elő magma-mélységekből. Végtelen (arab s kínai regékre alító) történetei a közepébe vágnak, s soha nem fejeződnek be. Folytonos meglepetésekkel kecsegtetnek, megunhatatlanságukban semmi-történésükben is érdekfeszítők. Hihetetlen mennyiségű háttér-tudásanyagot görgetnek, de még ennél is többre utalnak. Kiművelt sokrétűségükben az S-SE-írások senkire se ütnek, ellenben szuverének és sajátosan egy-gyökerűek. Mégis – éppen ezért – számos magyar s világirodalmi nagyság sugallata hallszik ki polifón harmóniáikból. Ez esetben halkan utalok néhány ilyféle allúzióra: egykori nemzettársának, a világbolygó lengyel bojárnak, Conradnak önvivészeciós csatangolásai, Melville tengeri medvét idéző földrengéses mordulatai, Lawrence halált és szerelmet egybetorlasztó indián-rediviv mítoszai, Juan de la Cruz (magyarul Keresztes Szent János) e és túlvilági életet datolyaédessé csordító jézusi fájdalom-ódái, a salingeri próza vízipók-szökellő szabadság-fenomenja, Lowry sűrű mákonymérgező elveszett labirintus-mondókája, Ottlik sajtulukacsos kihagyásai, Dickens történetbe vesző meshullámzása, a hamvasi személykatalógus kimeríthetetlen akasa-tudománya, Borges titokzatos időlabirintlódása, Remenyik Zsigmond Dél-Amerika által szétszócsált s újra magyarrá reinkarnált kalandtumultus-konfessiója s a többi. Merthogy S-SE nemcsak bő évre fúrta át s be magát Chile, Peru indián közegeinek múltjába-jelenébe kultúrantropológus egyetemi oktatóként, hanem azóta is a mapucse évezredek törtékeit éli, faggatja. Nemcsak ismeri minden ágát-bogát a sok ezer éves hunmagyar-szkíta arvisuráknak, igazmondásoknak – de ezeket mélységes hittel csillantja meg írásai kölcsönösen örvénylő barlangtükörtermeiben. S-SE birtokolja a régi-jó írófajták megkülönböztető madárbélyegzőjét: Balzac-módra látja – belülről ismeri – hőseit, az embert. Látszatra felmondja alakjai élettörténeteit. Egyszerre látja-láttatja kívülről a szereplőit, alig részletezőbben, mint bárki-akárki, ugyanakkor – egy füst alatt – az autentikus belső lélekfolyamatokat is felszínre dobja egy-egy bravúros kitérővel. A *Hajónapló*ban (is) csobog és villámlik az örökkévalóság végtelen vize, az isteni tenger, ólomok és álmok megbabonázó óceánja. S közbül gnómák, lapidáris életbölcsekségek pihentető, felüdítő zátonyai. Mintha mégis minden más világból, a másvilágból bomlana ki élénk töredékes ezeregyéjszaka kinyilatkoztatásaként. Anélkül, hogy részletezhethetnénk, kitapogadjuk a mondatok, képek lüktetéséből a szerző bonyodalmasan magyar hánykódású életrajzát: az '56-os mártír édesapától kezdve a hármasszigonyú házasságok odüsszeumán át a jelen kallódó testamentumi textúráiig. Stanczik-Starecz Ervin sokkal összetettebb, összeérettebb írófenomén, mint hogy akár csak megkísérelhetné felmérni életművét a mostidő csapodár intrika-kritikája!

Turai Kamil, esztéta

Tartalom

Hajónapló	1
A külvárosi író	13
Arany Függhíd	18
Puerto Esperanza	21
Keresztül....	24
 Stanczik-Starecz Ervin sehova se istenülése (Turai Kamil)	 34

1983 óta rendszeresen írok és publikálok. A családregényen kívül minden műfajban megpróbáltam magam. Kultúranropológiai írásaimat egyszerű értékelni. Megjelent tudományos cikkeim, tanulmányaim – többsége külföldön látott napvilágot – bekerültek a tudományos élet vérkeringésébe. (Remélem, hogy Varázsvágta című, tudományt és szépirást egyesítő művem is napvilágot lát még életemben Magyarországon...)

A novellákkal, versekkel, képversekkel, kisregényekkel, színpadi művekkel más a helyzet. Tudjuk, esztétikai elhelyezésük az utólagos értékelések birodalmába tartozik. A jelenkor gyakran téveszt értékítéletében (Thomas Mannt ünneplik, tömjénezik, miközben Kafka depressziósan a háttérbe húzódik, holott...), de az sem ritka, hogy régi nagyjainkat elfeledjük saját korunk sekélyessége, igénytelensége, tespedtsége miatt...

Az avantgárdtól sokat tanultam, persze ehhez fiatalnak kell lenni – legalább lélekben. Semmi tekintélyelvűség, túlméretezett tisztelet, hisz parányok parányai vagyunk. Hallgatás és meghallgatás. Elvek és hitek élnek bennünk, de ha görcsösen, betegesen, hánykolódva, letiporva is ragaszkodunk hozzájuk, kiszikkadt, üvegszemű szőrösömóvá leszünk. A jó öreg André Breton, a szürrealizmus atyja, így mondta: „Bocsássanak meg, de én úgy hiszem, hogy – ellentétben a repkénnyel – meghalok, ha valamihez hozzátapadok.”

Peruban megismertem egy agg ferences szerzetest Arequipa városában, a fehér városban. A falak hófehér mészkőből, a kapuk és kerítések fekete kovácsoltvasból.

Születésnapja volt: 96 esztendő! Az öreg megpaskolta a vállam, szivarra gyújtott, s megkínált papajás ánizspálinkával. Látta, nem vagyok dohányos fajta, azért próbálkozott mással. Még jó, hogy megittam egy húzással a jéghideg italt, mert azt mondta: „Nem szégyen, ha az ember leírja a gondolatait. Sokáig írtam én is. Történt, hogy a szalvéban, a hegyi dzsungelben, amelyhez fogható nincs a világon, ellátogattunk a mundék indiánokhoz. Kiderült gyorsan, hogy az egyik mundék szobrot faragott, a másik éppen pingálta a húga hátát. A festő »képét« megnéztem: a sebesült madár erőt nyert s szárnyra kapott. Ittam kevéske ánizs szíverősítőt, mert hisz két napja írtam a cellámban egy verset, amely épp erről szólt: a megifjodó lélek-madárról. A színeket is úgy képzeltem, ahogyan az indián testvér... Nos, ekkor hagytam abba az írást.” Padre Michael kikísért a klostrom kerengőjéig. „Tudom, máriás lelkületű, köszönöm, hogy itt járt.” A kerengő romladozó falán szeráfok hegedülnek Máriának, ki az újszülött Jézust szorítja magához.

Napkút Kiadó Kft.
1043 Budapest, Tavasz u. 4.
Telefon: (1) 225-3474
Mobil: (70) 617-8231
E-mail: napkut@gmail.com
Honlap: www.napkut.hu

Felelős kiadó: Szondi György
Szöveggondozó: Kovács Ildikó
Tördelőszerkesztő: Szondi Bence
ISSN 1787-6877
ISBN 978 963 263 520 0